

A Polgár

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára: egy évre 180.000 K. Egyes szám ára: 4000 K
Jugoszláviában 5 dinár, Ausztriában 5000 osztrák korona
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

FŐMUNKATÁRS:
VÁZSONYI VILMOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST VIII, FŐHERCEG SÁNDOR UCCA 19
TELEFÓN: JÓZSEF 12-76

A miskolci választás tanulságai

Írta: Dr. VÁZSONYI VILMOS

Huska Vilmos ipartestületi elnök, a Nemzeti Demokrata Párt jelöltje, győzött a miskolci választáson. *Az öltök demokrata képviselő!* A kispolgárság és a dolgozó közép-osztály pártja új harcossal gyarapodott, aki egyúttal az első vérbeli kispolgár-képviselő. *A kispárostársadalom a mi pártunk útján jut először szóhoz a nemzetgyűlésen.* Ezt az osztályt, melyre a reakció mindenkor kivette a hálóját, a mi pártunk juttatta igazához, mert Huska Vilmos nem vendégiparos, nem talmi képviselője a kispárnak, amiként vannak díszkereskedők, avagy díszkiszgazdák az igaziak mellett. Átérezte a választás fontosságát a reakció, amely *údz érvel, teljes mozgástással, a gyűlölet poklának egész fel-szabadításával azért vetette magát a miskolci választásra, mert meg akarta akadályozni, hogy a Nemzeti Demokrata Párt vihesse a Háza az első vérbeli kispáros képviselő.* Fajt a reakciónak, hogy a kispolgárság és a munkásság felekezeti különbség nélkül, tömör sorokban egyesült a győzelem kivívására. Fajt nekik, hogy együtt kellett látniok a keresztény kispárosokat, a keresztény munkásokat, akik testvériesen egybeforrtak más-vallású osztálytársaikkal. Fajt nekik, hogy a Nemzeti Demokrata Párt beigazolhatta, hogy igazán a kispolgárság és a dolgozó középosztály pártja.

De amidőn györmel állapotjuk meg miskolci fényes győzelmünket és hálásan gondolunk mindazokra, akik e győzelem tényezői voltak, nem mellőzhetjük el a választás egyes tanulságainak levonását.

A fajvédő jelölt már az első választásnál 1600-on felül kapott szavazatot, míg a pártonkivüli szabadelvű jelöltnek 1024 szavazata volt. Ha mindazok, akik a pártonkivüli szabadelvű jelöltre szavaztak, valóban szabadelvűek lettek volna, akkor Huska Vilmos nem 703 szótöbbséggel győzött volna a pótválasztáson, mert hiszen 2397 szavazatához, amelyet már az alapválasztásnál elvett, járult volna új 1024 szavazat, nem is szólva azok-ról, akik a pótválasztásnál szavaztak, holott az alapválasztásban nem vettek részt. Ebben az esetben Huska Vilmos többsége felülhulta volna az 1300-at.

Az eredményből tehát világos, hogy a pártonkivüli szabadelvű jelölt híveinek egy része a fajvédő jelöltre szavazott, vagyis egyenesen el akarta bukztatni a szabadelvű-séget és mert ezt kerülő úton, szabadelvű céger alatt, elérni nem tudta, most már nyíltan a fajvédőket támogatja.

Hatalmas lecke volt ez azoknak — és elismerjük, ez volt a Tarnai-párt többsége —, akik jöhízeményben tárogatták a pártonkivüli szabadelvű jelöltet, szemben a Nemzeti Demokrata Párt és az egyesült demokratikus ellenzék jelöltjével.

Ime, láthatták, hogy bizonyos rétegek-

nek, az úgynevezett szabadelvű lobogó csak arra jó, hogy megakadályozzák a demokrácia és a szabadelvűség meg nem alkuvó, igazi harcosságainak győzelmét. Ime, láthatták, hogy az öszintén szabadelvű és igazán demokratikus érzésűek nem engedhetik meg maguknak a testvérharc fényűzését, nem provokálhatnak maguknak osztályharcot magában a polgári társadalomban. Ime, láthatták, hogy a reakció elleni küzdelemben együtt kell haladniok a demokratikus és szabadelvű polgároknak és munkásoknak, mert addig, amíg a reakció legyőzve nincs, csak ez a nagy összeforrás és egybeforrás hozhatja meg a diadalt.

A reakcionárius kormány, amelynek csak szélső jobb szárnya a fajvédőtábor, ott, ahol a maga jelöltjét keresztül nem viheti, a városokban, mindig úgynevezett pártonkivüli szabadelvű jelöttekkel próbálkozik. Ezek az egyénileg egészen korrekt, sőt gyakran egyé-nileg egészen rokonszenves férfiak, akik a légynek sem vétenek, egészen ártalmatlanok, a harcban hasznavehetetlenek, sőt a harcok ellenzékkel szemben kerékkötők és akadályok, mert *sajjkó módjára egyre azt hajto-gatják, hogy a harc ért a szabadelvűség ügyének és a szabadelvűségért nem kell egyebet tenni, csak udvariánisan vámi és ben-sőségesen imádkozni.* Az ilyen szabadelvű jelöltre rászavazhat az okos ébredő is. Mert miért ne szavazna az ébredő az alvó liberá-lizmusra? Így történt ez Miskolcon is az első választásnál, amikor Huska Vilmos csak né-hány szóval maradt kisebbségben. Az ébred-ők akkor mind leszavaztak ellenünk, a Heinrich-párt jelöltjére. En pedig azt mon-dottam a mostani választások alkalmával Miskolcon, hogy *igazi szabadelvű és demo-krata jelölt fajvédő-szavazatokkal nem sze-rezhet mandátumot.* Ahol tehát két jelölt van egy fajvédőjelölttel szemben és mind a kettő szabadelvűnek vagy demokratának vallja magát, ott nem szabad annak bekövet-keznie, hogy a pótválasztáson két szabadelvű jelölt álljon egymással szemben, mert aki a szabadelvű és demokrata közönség táborá-ban kisebbségben maradt, annak nem szabad fajvédő-voksokkal a mandátumra pályáznia.

Értsék meg tehát az úgynevezett szabad-elvűek, hogy ők abban a táborban, amely szemben áll a reakcióval, elenyésző kisebbséget képviselnek. Értsék meg, hogy sike-reket csak a reakció támogatásával érhet-nének el. Ezek pedig szomorú sikerek! Ért-sék meg, hogy az ő feladatuk csak az lehet, hogy *csatlakozzanak a demokratikus ellen-zéki pártok szövetségéhez* és ha olyan nagyon bőlesek, az isten áldja meg őket, ne vonják meg tőlünk bölcsességük támogatását.

A miskolci pótválasztáson kiderült, hogy a kormány minden hatósága, a reakcionárius egységes párt minden vezetője, teljes erővel

támogatta a fajvédőket. A derék Zsirkay, abban a boldog tudatban agitálhatott Miskolcon, hogy veszendő mandátuma felett örökdió a fajvédő-egységespárti szolidaritás. *Mindnyájan abban a nyugodt tudatban iz-gathattak, hogy a hajuk szála sem görbül meg, holott éppen a választás napján indít-ványozta a királyi ügyészségnek a miskolci ellenzéki napilap lefoglalását és szerkesztője letartóztatását.* Miskolci győzelmünket az teszi tehát fényessé, hogy szemben álltunk az egységes párttal, minden hatalommal, min-den igaztással, minden lelkiismeretlen kor-teszfogással, példátlan gyűlölködéssel és ter-rorral: és mégis győztünk.

E győzelmünkön mérgeledők egy névte-lenségben rejtőző mérsékelt „szabadelvű”-politikus, aki éppen a kurzussajtó egyik or-gánumát, az „Új Nemzedék”-et kereste ki magának szemellenzi lerakodóhelyül. E mérsé-kelt szabadelvű férfiú kesereg azon, hogy Miskolcon mi győztünk. Tüzet okád a szo-cialistákkal való szövetekezés ellen, mert ő a reakció elleni harcot — úgy látszik — az „Új Nemzedék” hasábjain kívánja megvívni. A Heinrich-párt egy másik oldalon viszont azon kesereg, hogy a demokrata jelölt csak úgy győzhetett, hogy előbb a fajvédő szava-zatoknak kellett szaporodniok. Ó, drága kis perfidia! Ismét az a szomorú és szánalomra-méltó érvelés, mely a fajvédők és a kormány szövetekezését a harcok ellenzék számlájára írja. Szomorú és szánalmas igazolása a reak-ciónak! Ime, ugyan-az a szellem, amely *végigharagott az egységespárt sorain, amik-or Györki beszédét megtartotta: „Ezentúl mindnyájan fajvédők leszünk!”*

És azt hiszik ezek a szerencsétlenek, hogy valami értéket tulajdonitunk annak a sza-badelvűségnek, amely alázatosságra, meg-adásra akarja kárhoztatni a harcok ellen-zeket. Azt hiszik, hogy minket érdekel a Klebelsberg Kunók dadogása, akik az elszá-kitott magyar területek visszahódításával hozzák idővel kapcsolatba a numerus clausus eltörlését. Azt hiszik, hogy továbbra is járja az az ostoba szólam: ti csináljátok az antiszemitizmust! *Antiszemitizmust csak ab-ból lehet kicsalni, akiben van.* És ezersze-zen gyalázatos az olyan antiszemitizmus, amely az egyes bőkezű gazdag zsidókkal barátkozik, hiú bolondok között címekezt szór széjjel, de üldözi a szegény, dolgozó, becsü-letes zsidót, vagy a gerinces embert, akinek csak a szellemében van vagyona.

Miskolc megmutatta, hogy a dolgozó Kis-polgárok és a dolgozó középosztály tagjai megértik: nincs különbség keresztények és zsidók között. A dolgozók, akik ezt a hazát munkájukkal fenntartják, együtt valók, test-vérek, együtt küzdenek és együtt fognak győzni.

Nem kell politizálni?

Irta: Dr. BARACS MARCEL

Rendes polgárember állítja a maga boltját, mesterségét; napi munkájának végzetével feleségének kötényre ül és megkérdi a gyerekeit, elkészült-e az iskolás lehelvél; estebed után fáradtan, de megelégedetten álomra hajtja a fejét; boldogan átálmossa az éjszákát; másnap elől kezd — és nem törődik a politikával.

Miért is törődjék vele? Polgári foglalkozásában nem akasztja meg semmi, senki. Portelájához olesón, nehézség nélkül jut; nincs nagyobb riakója, se néricskétele adóján, tehát megelégedhetik, meg is elég-számú mecskelt polgári haszonnal; nem zaklatja a hatóság; szerény a megélhetése, de biztos; gyerekeinek iskoláztatására nincs gondja; ha ő másnak fejét békén hagyja, más is békében hagyja az ő fejét. Nincs sok dolga a hatóságokkal; ezek nem nyugtalanítják adóellenőrkével, ha neki van dolga a hatóságnál, csupa előzékeny készség fogadja; nyugodni abban, hogyha közszállásra a legelőször ajánlatot adja be, azt biztosan meg is kapja; ha véletlenül félkőbe van a vásáresernőknél, onnan senki fia kedvétől ki nem tessik; ha greceke egyetemen akar leiratkozni, oda beviszik; ha bevették és eljárnai is akar, onnan ki nem dobják; nincs fölösleges költsége orvosra amiatt, mert az ő vagy a fia fejét valakik véletlenül bevették. Minek is politizáljon? Nem akar báró lenni, mint Szalayny, miniszter mint Vázyonyi, vagy advári tanácsos mint Székely (a bejárósi).

Kell neki nagyobb szabadság? Minek? A választójegyzékből ki nem hagyják a zóna címen, hogy meg sem született? Hát nem leta volna jobb meg sem születni? Bontja, hogy a szomszéd zsidót kevésbé jól kezeli mint őt? Örüljön, hogy nem zsidó. Furesdja, hogy másoktól mérnek jobbra, mint balra? Mi köze hozzá? Mind-ezek a gondok békén hagyják, ha nem törődnek a politikával. Már csak ezért is okosabb, ha nem politizál.

Csuda jó a táncos, de mikor oly nehéz megfogadni. Mert ami a Nyugaton már nem politika, nálunk még az.

A törvény előtti egyenlőség nemcsak a pártion, hanem a való-ágban; a közigazgatásban, pártatlansága; a választásokban tisztasága, hitközségi és befolyásatlansága; a polgári munkához való jog és a munka eredményének biztonsága; a tanuláshoz és gondolatának szabadsága; általában a közszabadságoknak rendje; a törvénynek fellebbezési nemcsak a polgárok, de nem kevésbé a külföldön részvétel; mindez a Nyugaton már nem politika, de legálább is nem napi politika, mert minden pártokon felülről az összes pártok által követelt és követett állami és társadalmi rend.

És lám az angol, a francia, a belga, a hollandus, a svéd és a norvég polgár mégis politizál, pedig mindezek a jók nyugalmat és megelégedetlenné birtokában van. És mégis önkénti öt főváros és országban ügyel a hatóságok, a mikéntje, az adó, a vám, a kereskedelmi, a vasúti, a külpolitika, mert mindezeknek változásai befolyásolják az ország sorsán felül az ő polgári kerszetének és megélhetésének előfeltételeit.

Pont a pesti polgár ne politizáljon? Mert olyan jól megy dolga és mert olyan nagy a szabadsága? És pont akkor ne politizáljon, amikor minden akaratának végső megfeszítésével tudja csak a békés munkának lehetőségét s a munka eredményének biztonságát megteremtetni?

Aki neki azt a tanácsot adja, hogy tartózkodjék a politikától, nem jó tanácsot ad az nem osztja tanácsot.

Mert nem politizálni ma annyit, mint tanulni és tehetetlenül megadni magát a másik kellemtelenségbe. Annyi, mint némán és szolga-türelemmel hordani a belki és gazdasági igazt, mely alatt nyög és sorvad. Annyi, mint lemondani a jobb jövőről, a nagyobb jólétről, a több szabadságról.

Azok, akik ezt a tanácsot adják, azok közül valók, akik a népet soha sem tartják érettnék a szabadságra; ha nem követelt, azért mert nem kell neki; ha pedig követeli, úgy azért, mert követeli.

Az ostobák az ő világnézetüket egyetlen jelszóval tudták megteremtetni: azaz a tanácsot, hogy az okosabb enged.

Engedje te is, pesti jó polgárom, a tanácsot, hogy ne politizálj és bonyol, hogy ezen a címen mások gondoskodjanak rólad — de még jobban magunkról.

Ha pedig ezt még sem akarnád: úgy dolgozzál, de politizálj is!

Villányi pezsgő
(Schwaburg-Lippe herceg udv. nincsele)
1911-es és 1913-as tóltés.

Dévai Testvérek ezüstárugyár Rt. gyártmányok kiskönyben **Dévai Jenő ékszerésznél** VIII. Károké 61. szám Demokráta párttagoknak gyári árkai!

Miskolc

Irta: Dr. FÁBIÁN BÉLA nemzetgyűlési képviselő

Fénges, napsütéses reggel. A ködön keresztülcser a teli nap. Mindenütt ott áll a posztján. A városába nagy terében együtt vannak a hivatalos választási emberek és a pártok megbízottai. Nyolc óra.

— Kérem a keresztény párt meghívását — vagy keresztült élesen a termen a választási jegyző hangja.

— Itt vagyok kérem — hangzik a jelentkezés.

— Maga az Schwarcz úr? — néz rá meglepetten a választási jegyző.

— Én, én, jegyző úr — mondja nevére Schwarcz — nálunk több a keresztény, mint ottad a fejedelmé, így hát mi vagyunk a keresztény párt.

A választás után. Az utcán izgatott emberek. A Huidyáti uca sarkán egy munkásszony áll. Mellette egy zergefogó, a horkamású. Falusi anyóka jön feléjük, zajda a hátán. Nézi, nézi a nagy sokaságot a Városház tere, a kifolyó emberfiumeget, az „Éljen”-t, az „sbeng”-öt hallgatja. Schogy sem érti, miért izgulnak az emberek, odafordul hát a munkásszonyhoz:

— Mondja csak, lelkecském, miért kiabál ez a sok ember?

— Választás van, néni, képviselőválasztás.

— Aztán kik között választanak? — kérdi tovább az anyóka.

— Az egyik oldalon van az úri párt, a nagy urak. A másik oldalon a polgárok és munkások.

— Nem igaz — kiált közbe dünösen a zergefogó —, a keresztények állnak szemben a zsidókkal.

— Na, azt már csak ne tessék mondani — mondja szelíden a munkásszony —, én is keresztény vagyok, még sem vagyok az orgoványkiabáló.

Sok ezer ember megy végig az utcán. A Széchenyi uca főnyománvonalán. Középen a tümeg, oldal körülötte néhány egészen fiatal gyerek. Hetedik és nyolcadik gimnazisták és a kereskedelmi iskolá növendékei. Körüleszálják a tümeget, akik fellázították és felingerelték őket, akik elkészítették a tüntetést, azt gondolják, hogy a győzelmetől és diadalról megításult tümeg majd beléjük talál rugán és ezzel bezennyezi a miskolci mandátum friss pártvezetőit. A tümeg intelligens és fegyverrelzett. Nevét a kősi torkokból visításon kiszaladó kiáltásokat és csak ha közel jönnek, hesszeget el őket egy-egy vállmozdulattal.

Nem ennek az útjának a viselkedése szomorított el engemet. A munkóra gondoltam, akik ilyenek nevelik az ifjúságot.

A köztisztviselői kar kivette részét a miskolci választásból. Minden köztisztviselőnek legyen meg a maga meggyőződése és ezt a meggyőződését gyakorolja is — ez az én véleményem. Mikor munkabejert a köztisztviselői herbe adja az államnak, nem adja el magát politikai érvelésnek, semmiféle politikai csoport részére. A köztisztviselői szavazson oda, ahogy jól esik, csak közhivatali intáskörét ne érvényesítse egyik jelölt érdekében se. És elsősorban arra törekedjék, érdekeben az állam törvénye.

HÓ- ÉS SÁRCIPŐ,
valamint egyéb lábak-, csizma-, és szíves cipők, továbbá szőrvé, gyémánt és hársipők
3 havi részletfizetésre
napl azon hónapokra
Budapest VII. kerület, Rákóczi út 66 szám épület

Tanács

Libe állja politikások, vagy demokráta polgárok, nem szoktak a fejedelmékhöz járni. A helyen három árnak — meghívás jalgóba — megis dolga ottani ott. Szemtanúi jelentésük szerint ebbe a klubba vezetőre nélkül nem tanácsos feljárn, mert a klub községeként egyes helyi helyes igazgatásokkal szálak fogadni a vendégeket. De még vezetővel is étevezésig a klub látogatása, mert ha a megtámadott előzetes is ácsosol, akkor a vezetőnek szabályos embevelés kötelezettség feljeleni a vendéget, a vendégtől pedig ántétt tanácsigeteleze jelentkezés, nekét pedig ott tanács nincs.

Ha a fejedelmékhöz járunknak, nyolcsz ócsos, ha mindentől korábban ányban is, azt inkább a meghívókkal vezetővel egy körbejárni, vagy hird fel őket a demokráta klubba. Ott legálább nekét is ácsosolnak tanács.

nyei esorbát ne szenvedjenek. Az, amit a köztisztviselői kar egy része Miskolcon magának megengedett, mégis túl ment a határon. Remélhetőleg a kormány nem fog elszaladni a miskolci választás tanulságai mellett. Figyelni fogjuk, mi történik azokkal a köztisztviselőkhel, akik más szavazó helyett akarták leadni szavazatukat.

A lázítás, a demagogia Miskolcon oly méreteket öltött, mely — azt hiszem — a demagogához szokott magyar választások történetében is példátlan. A kisiparosságot, amely az utolsó másodpercreg hűsögesen és beesületesen kitarított a demokráta lobogó alatt, a fajvédő egygáz társadalmi bojkott alá akarja helyezni. *Égy felszentelt pap fészkeléttel járt és eskette az osszonyokat, hogy ne szavazzanak a demokráta jelöltre.*

Kitűnő a választási statisztikájuk. Nagyon eséklyre becsülhetik tümegek intelligenciáját, ha két hét alatt két különböző statisztikával mernek eléjük állni. Az alapválasztás után azt írják, hogy a Tarnay egyezherluszonhat szavazójából kilenven százalék keresztény, mert hisz Tarnay a zsidók esalták meg, akik nem szavaztak rája. Irtaik továbbá, hogy a le nem szavazott választók mind keresztények, mert hisz a zsidók összetartanak és leszavaztak. A potválasztáson tehát a győzelem bizonyos az övök.

A potválasztáson esunyán megbuktak, és akkor csináltak egy új statisztikát, amely szerint létezerégy száz zsidó szavazó és hét száz gyászkereszény hozta meg a győzelmet Huskának. Megfelelkeznek arról, hogy a multkor csak kétezerégy száz zsidó szavazót jelentettek és hogy a multkor Tarnay-választókról azt írják, hogy azok mind keresztények és megfelelkeznek arról, hogy már az első statisztikájuk is hamis volt, mert a miskolci választáson ténylegesen csak ezerégy száz zsidó szavazó adta le szavazatát.

A fajvédők állandóan blemálják magukat. Én nem sajnálom őket érte, örülök is neki, de szégyellem magamat, hogy politikuskok olyan értelmetlennék becsülik a magyar választóközönséget. Ok fajvédők és arra az alakra helyzkednek, hogy a zsidó nem vallás, hanem faj. Lehet valaki bármilyen vallású, a vallás melléke, a fajta a fontos mindaddig, amíg valaki hozzájuk nem esatlakozik és amíg valakire szükségük nincsen. *A miskolci választásokot egy Auszländer nevezte líkért zsidó nevette.* Ahogy Miskolcon nevezik: **MOVE-zsidó**, mert ő a MOVE feltevezetője Miskolcon. Üzletnél és választásoknál mindig nekik, hogy ki a zsidó és ki a keresztény. Már előttük jó néhány évszázaddal megnuodotta egy államferfi a pénzről:

— Non olet. Nincs szaga akárkítól kaptad is.

Mégis benn van az első kisiparos a Hazban. Kemény munkával, keservesen, de beverekedtek szemben minden lázítással és igaztással. Miskolca a példa, és Miskolca a tanulság. Példa arra, hogy mire képes a munkásság és polgárság becsületessége. Pesterszédet után ez a második példa Budapest részére. *Közös listával a közös ellenség ellen.* A tanulság: *Az iparosságot kell keményen beszervezni az egész országban, nem több iparképcséssel be a parlamentbe, ne azokkal akarjunk politikát csinálni, akik lelkiéletükben gyilkoskodó ellenségek a polgári jogerényeseknek, hanem azokkal, akik — mint a manna — maguk is várvavárják a demokrácia áldását.*

Kíváncsi vagyok

Kíváncsi vagyok, hogy a szabadelet pártot azért nevezte így, mert az ő előlk minden kormány eszébe — szabó!

Kíváncsi vagyok, hogy az ellenzéki képviselőkhöz kézzelövel miért mellétek azokat a meghívó felhívásokat, melyek a választásról több jelentőséti olyan embekezetessé írták?

Kíváncsi vagyok, nem fogják megfeszíteni a választásról azokat a képviselőket, akik hátrahagyották a gyűlést?

Kíváncsi vagyok, hogy elöljárókatól vállalták lett már ajánlatot Márkynak és Morozynak az elnöki helyre?

Kíváncsi vagyok, vajon leteleg-e-e valakiből a miniszterelnök bal- és jobboldala között?

A liberális polgárságnak nem kell a kormány aranyközéputas politikája

A miskolci választás tanulságai

A politikai világ jórészt még mindig a miskolci választás eredményének hatása alatt áll. Az ellenzék körében úgy fogják fel a miskolci győzelmet, mint hatalmas tiltakozást, egyrészt a megalkuvás politikája, másrészt a fajvédelmi reakció politikája ellen. A *Polgár* munkatársa több ellenzéki politikussal beszél a választás tanulságairól.

Hegymegi-Kiss Pál

Így nyilatkozott a választásról:

— A miskolci választás több okúlast nyújt. Először is megmutatta, hogy a demokratikus ellenzék összefogásában, a személyi egységes kiválogatásában milyen erő rejlik. Másodszor megmutatta, hogy a kormánynak, a többségnek, ott, ahol a választók akaratait szabadon nyilvánítják titkos szavazással, még csak jelöltje sem akad.

A kormány és a harcos ellenzék között álló irányzatoknak pedig útmutatásul szolgál a választás arra, hogy a közpolgári társadalom teljes erejével áll azok mögött, kik a reakcióval szemben teljes erejükkel, teljes nyíltsággal és felkészültséggel harcolnak.

Pikler Emil,

aki egy helet fölött a kerületben és alaposan kivette részét a választási küzdelemből, így nyilatkozott:

— A miskolci választás lefolyása és eredménye erősen plasztikusán kidomborította azt a tényt, hogy a liberális polgárság a jelenlegi kormányzati rendszerrel szemben az úgynevezett aranyközéputas állásponttól teljesen távol áll és

szinte izgas türelmetlenséggel követeli a legegyszerűbb harcot. Ezt egyébként nemcsak Miskolcon, hanem a néhány hónappal ezelőt Debrecenben és nemrégben Győrött lefolyt választási küzdelmek során is tapasztaltam, ahol akárcsak Miskolcon, az aranyközéputas jelöltek kibuktak, az állellenzékiséggel szembenálló igaz demokratikus ellenzéki jelölt került szembe a fajvédő jelölttel, akit természetesen megbuktattak. Az egyik állellenzéki lap vezércikkében azt olvastam, hogy Miskolcon milyen megdöbbenéssel erős — a fajvédők táborát — ez, sajnos, igaz, de ép azért, mert igaz (és mert jórészt azért igaz, mert kormány támogatás) a fajvédők mögött nincs semmi jogosultsága a legnagyobb, megalkuvó liberalizmusnak, amely nem harcban, hanem kompromisszumokban keresi a demokrácia érvényesülését.

Dakóts József,

aki szinte az utolsó pillanatig ott harcolt Miskolcon az ellenzéki jelölt győzelméért, a következőket mondja:

— A fajvédő izgatók megdöbbenette és megfélemlítette a város társadalmát. Ép abban az időben érkeztem le Benedek Jánossal, amikor valóságos dühömdög ölte meg a lelkeket. Félni kellett, hogy ennek hatása a választásokon is meggyőződjék, de a polgárok és munkások gyűlésén felvilágosítottuk Miskolc társadalmát a fajvédőkről és a polgárok és munkások összefogásának eredménye nem is maradt el. Ha a fajvédők erkölcsi győzelméről is beszélünk — hát mind több ilyen erkölcsi győzelem kívánunk nekik!

„Nem remélhetjük, hogy kitűzött céljainkat a jelenlegi nemzetgyűlés keretében megvalósíthatjuk“

Rassay — a blokkban

Ellenzék nélkül, ellenzék helyett és az ellenzék ellen beszél Rassay Károly és fardózsáit valóban fényes siker koronázta: igaz, hogy herculesi munkát végzett, mikor meggyőzte a kormánypartot rettenthetően ellenzéki szabadelvűségről és a zajos helyeslést, amely több ízben megszokhatta szavait (*„Ugy van! Ugy van! a jobboldal!“*) hatalmasan bizonyítja, hogy a kormánypart meg is volt előgedve e szabadelvűséggel. Csak hasonlataiban nem volt szerencsése — kár volt Lovász Mártonra hivatkozni, mert Lovász egy valódi veszedelem miatt hagyta ott szövetségeseit, Rassay Károly pedig egy képzelt veszedelem miatt... Mert még ha elfogadjuk is, hogy egy baloldali veszedelem fenyeget, akkor is meg kell állapítani, hogy a jobboldali reakció nem fenyeget, hanem itt van. Itt van, még pedig nem is a külsőben, de itt van mindenütt, még a levegőben is, mint a miskolci példa tanúsítja.

„A polgárság megszervezése volt az a lény, amelyért eddig innárok hetek óta fáradoztunk... Ellenzéki és szabadelvűségi alapon szervezzük Budapest polgárságát.“ Ezt mondja tovább Rassay Károly. Valóban szép hivatás: a polgárság megszervezése! Kár, hogy ezt már elvégezték mások, elvégezték Rassayék előtt, elvégezték a múltban, nem volt szervezeten például az a polgárság sem, amely Bárczy Istvánt választotta meg polgármesternek és nem volt egészen szervezeten a déli kerület polgársága sem, amely a legutóbbi választáson Rassay Károlyt küldte be Budapest egyik képviselőjének. Igazán, csak szívszorogva gondolhatunk arra, hogy mi történt volna ezzel a szegény liberális polgársággal, ha Rassay Károly a Friedrich-erővidéki viharaiban nem sodródott a kurzus mellé, ha nem lép be a keresztény nemzeti egyesülés partjába, ha annak a párnak a programjával nem kerül be az első nemzetgyűlésbe, ha nem hagyja ott a pártot, ha nem lesz kiszagda, még pedig ellenzéki kiszagda, tehát a dolog természetétől fogva kiszagda, tehát a dolog természetétől fogva kiszagda, mint nagyvadászi Szabó híve... ha nincs mögötte az a négy, mondandó esztendő, amelyről több önérettelt, előbbi visszaspillantással, lekesebb megemlékezéssel és alaposabb történetelisélettel pillant vissza, mint Gladstone a maga hatvan, vagy Appenyi a maga negyvenegyhárom éves parlament múltjára. Hogy ebben a három évben súlyos kockázati voltak, hogy érdemeket is szerzett, azt igazságosan nem lehet elvitatni. Jóhiszeműségét egyáltalában nem tartjuk elvitatni, de ha most olyan szent horror fogja el az októbristákkal szemben, akkor meg kell kérdeznünk, hogy miért féltette le magában ezt a borzadályt, mikor Buza Barnát, Vass Jánost, Drozdy Győzöt tisztelhetett pártjának tagjai sorában és ha most azt érti a maga polgári politikájának „a polgárság megszervezését“, hogy nem csinál blokkot a szociáldemokrácia-

val, akkor Rassayhoz, a kitűnő jogászhoz kell apellálnunk, akinek figyelmét már felhívták arra, hogy a házassági közösség visszaállítása után bontó okkal lépni nemigen lehet. Már pedig Rassay már egyszer visszaállította a házassági közösséget a szociálistákkal, illetve a blokkok — az első blokk felbomlása után. Amikor nem sokkal a második nemzetgyűlés után megalakult

a második blokk,

ebben Bárczy István és Ugron Gábor már valóban nem vettek részt, Rassay azonban részt vett, amint ezt tanúsítja az az okmány is, amelynek címe:

AZ ELLENZÉKI PARLAMENTI SZÖVETSEG KIÁLTVÁNYA.

E kiáltvány úgy kezdődik, hogy:

A nemzetgyűlés különböző ellenzéki pártjaihoz tartozó pártokat a világnézetek és közjogi elgyszmások különbözősége választja el egymástól, de ezen az ellentétükön felül emelkedik az a közös fellegős is, hogy hazánkat meg kell óvni a romboló válságok megismétlődésétől és a kisebbségi szavazást a forradalmak és ellenforradalmak korszakát. Igazi népképviselést követelünk általános, egyenlő, persze nőkre is kiterjedő, 24 éves életkoron alapuló, közszerekrénti és a kisebbségi szavazást is biztosító választójogi törvénybe iktatását. A felsőház reformja csak az általános választójogi és demokratikus közizgatású reform, valamint az ideiglenes alkotmány egyéb megoldatlanul hagyott kérdéseinek végleges rendezése után tárgyalható.

Eddig rendszerben volna úgy-e, de mert hiszen Rassay Károly joggal mondhatja — amint legutóbbi beszédében is utalt erre — hogy ma is állja az általános, titkos választójogi követelést és általában a demokratikus reformok pruszát... Bár akkor fel lehetne vetni azt a kérdést, vajon megvalósultak-e már ezek annyira, hogy idősekről lett a harcos ellenzék otthagynása? De van ebben a kiáltványban más valami is. Az utolsó passzusban ugyanis ez olvasható:

Ismervén a jelenlegi nemzetgyűlés alakulásának körülményeit, nem remélhetjük, hogy kitűzött céljaink ennek keretében megvalósíthatassanak. Elsősorban tehát küzdeni kívánunk új és kétséghelytelenül törvényes és minden erőszaktól és törvénytelen be-

toltyásból ment nemzetgyűlési választásokért. E céljaink gyakorlati megvalósítására a közök meg ezennel az Ellenzéki Pártok Szövetségét, kötelezvé magunkat, hogy a kitűzött programunkot minden alkalommal egységesen szállunk síkra. Az együttműködés biztosítására intézőbizottságot alakítunk.

Rákovszky István s. k. Peyer Károly s. k.
Vázsonyi Vilmos s. k. Farkas István s. k.
Rassay Károly s. k.

„Nem remélhetjük, hogy kitűzött céljaink ennek a nemzetgyűlésnek keretében megvalósíthatjuk...“ Ez maga a passzívitás, amelyet hogy egyekben sem ítélt el olyan kéréhetetlenül Rassay Károly, mutatja az is, hogy a városi ellenzékkel annakidején ő is kivonult. Hamarjában nem emlékszünk, hogy milyen programmal került be a városházára. P—s.

Károly és Kuno

Rassay Károly már messzire jutott az ügy felismerésében. Különös előszóval beszél a Házban azóta, amióta az ellenzék onnan kivonult. Legutóbb az egységspárt zajos helyesléseivel azt a tételt adta elő, hogy a fajvédő irányzat azért terjed és azért lesz újra némább az ellentállás a jobboldali szélsőségekkel szemben és kezd újra visszafejelődni a magyar politika abban az irányban, melyről azt hittük, hogy sikerült örökre elhagyni... — mert a demokratikus ellenzék és a szociálisták blokkja egyesültek és most passzívításba mentek. Ez ember ámulva áll meg e rettenetes eltévelyedés előtt. Hát már idáig jutott Rassay Károly? Hát már annyira elborította elméjét a gyűlölet! Annyira lerészegített Berkj Gyula vállveregetései és az egységspárt tapsai, hogy a kormány a fajvédőkkel való paktumát a demokratikus ellenzék rovására akarja írni? Öntudólag talán arra, hogy fellobban a fajvédelem, és a bűnöst is megalázza a — demokratikus ellenzékhez. Receptje is van a gyógyfához: az ellenzéknek azt a harcmodort kell követnie, amelyet ő és politikai barátjai követnek. Mert halljad, óh magyar hazai! Neki és politikai barátjainak köszönhető minden eredmény, amelyet eddig a konzolidáció terén elérték.

De kik az ő politikai barátjai? Képviselője és államtitkára volt az úgynevezett keresztény pártunk, majd együtt volt az októbristákkal, velük pártot alapított; Buza Barna, Fényes László, Balla Aladár voltak politikai barátjai, Politikai barátjai voltak Rupert Rezső és társai, akik a legszívélyesebb barátsággal otthagyták, úgyhogy ott állt, mint árva gyermek a sötét éjszakában egyedül, teljesen egyedül. Ekkor kereste fel a halálkötélnek ismert mehelvét és egy kís megedésre bekopogott a demokráta párthoz. Itt kandeláborozó álltettek, szeretettel fogadták. Másfél évvel nyíltan hirdette, hogy ő Vázsonyi Vilmos nélkül nem csinál politikát. A mandátumot is egészen szépen elfogadta a demokráta párttól és a demokráttal versenyt szidta Heinrichékét. De most egyszerre felfedezte a szívét és vonzódk Heinrichékhez, megmenni a polgári társadalmat és miután már kétszer volt blokkban a szociálistákkal, a gránnyagarak és az unió-izraeliták öröme megmenni a szociálistáktól és a forradalomtól a házat.

Csak előkelően, csak eszesen, csak óvatosan! Ne zavarnak a fótanáciosok és milliárdosok nyugodt álmát! Ez a legújabb harcmodor. És mert a nagy szellemek találkoznak, itt találkozik Rassay Károly a szabadelvűség másik hősrézával, Klebelsberg Kuno gróffal, aki egy zsidó felekezeti lapban nyilatkozik és edesen azt fejtegeti, hogy a Győrki-féle rendszer katasztrófális és újránéleszt az antiszemitizmust. Klebelsberg a szabadelvűség nagy próféta, aki „megértette“ a soproni fősoklai hallgatokat, mikor 2 zsidó hallgatót kivertek, Klebi — mint beözögve nevezik a kabinét és gyönyögt — Győrki minden felekezetségtől mentes szereplését csak azért, mert Győrki vélelőnül zsidó volt valamikor, zsidó szempontból bírálja el. Ez a perfidia teteje! És ugyanúgy melegen ajánlja, hogy a zsidók legyenek eszesek, szelídek, alázatosak, akkor majd — valamikor meg lesz a kiengesztelődés. Hiszen ő már megmondta, hogy a numerus clausus rögtön megszünteti, mivel Magyarországra visszakapja összes elszakított területét...

Rassay Károly és Klebelsberg Kuno tehát egyaránt a Győrki beszédekből datálják a fajvédő irányzat fellobbanását. Fajdalommal látjuk Rassayt ezen az úton és különösen sajáljuk, hogy az ő hadakozó és harcász természetét felhasználják a háttérben meghúzó óvatos alakok, komoly státusfértek és még komolyabb gazdasági tevékenyek. Az Isten szerelmére tekintsen néha hátra: nem látja, hogy ezek emberek a markukba nevetnek, hogy mit-je balekot találtak benne... ..

Együtt az ellenzék!

„Harcunk a békés átalakulásért folyik,„

Benedek János, Huska Vilmos, Szilágyi Lajos, Peyer Károly, Baross János, Pikler Emil és Malasits Géza beszéde a központi Demokrata Körben

Két koalíció áll ma egymás mellett a liberális fronton: az egyik harca, a másik békére készen — az első mögött pártok és tömegek, a másikban néhány politikus, akik önmagukat jelentik a pártok és a tömegek, amelyet képviselni szeretnénk lehet. Mi voltunk a legboldogabbak, ha ma arra a koalícóra volna nagyobb szükség, amely békére kész, ha valóban ott tartanának már, hogy a liberalizmusért, a demokráciáért, a jobb jövőnek és a jobb jelennek politikájáért már csak békére, paktumra volna szükség. Fájdalom, nem így van — a harca még mindig szükség van s akárcsak az első perőtől fogva: most is *vedelmi* harca: a reakcióval szemben, amelynek egységes frontja az utolsó időkben megint megszilárdult. Impozánsan nyilvánult meg a küzdő baloldali tábor egysége, a *Központi Demokrata Kör* szombat esti vacsoráján, amely hatalmas manifesztációjává lett a kombattáns pártoknak és politikusoknak.

Benedek János nyitotta meg a felszólalások sorát.

— Nem elég örülnünk — mondotta — a győzelemnek, a győzelemből és a megelőző harcokból le kell vonnunk a tanulságokat is. Ez a választás megmutatta nekünk az útat, amelyen haladnunk kell és megmutatta azt, hogy melyik programot az különösen, amelyhez nekünk liberális és demokratikus ellenzéki szövetség tagjainak a legszívesebben ragaszkodnunk kell: az általános, egyenlő és titkos választójo! (Elénk éljenés.) Ebből nem engedhetünk egy hajszálnyi sem, mert éppen a választásnak ez a módja tette lehetővé, hogy szabadon érvényesülhetett a miskolci polgárság legbelsőbb óhajta; mert

ha Miskolcon nem lett volna titkos választás, akkor a polgárság akaratát egyáltalán nem érvényesülhetett volna szabadon.

Ha nem lett volna titkos választás, akkor a kormánypárt — amit nem is tudom hogyan nevezek, mert egységes pártnak nem nevezhetek, annyiféle heterogén elemből van összetétele, szatíra „egységes”-nek nevezni, mert ez csak abban egységes, amit a fajvédők hirdettek —, ha nem lett volna titkos választás, akkor talán ez a kormánypárt is leplezett volna fel jelöltet, valószínűleg győzött volna is.

De nemcsak a választás titkosságához, hanem a választás tisztaságához is ragaszkodnunk kell.

Bank, demokratákra fényes előtétél a miskolci választás. Meghözta tulajdonképpen alumnusok, hogy a *kispolgárok*, az *iparosok* a *kereskedők* a *maguk köréből*, az *ő vértől való képviselőt választanak*. (Elénk helyeslés és éljenés.) Nekünk nagy elégtétel, nagy öröminnk nemcsak ez, hogy egy demokratikus képviselővel van több, hanem egy, a kisiparosok köréből felnevelkedett ipartestületi elnök került be a parlamentbe, aki a *kispolgárok* óhajtaainak legközvetlenebb tolmácsolója és szószólója.

Lelemből üdvözölöm Huska Vilmost, mint küzdő harcstársunkat és egyszerűmódú üdvözlőm mindazokat, akik az ő és a mi győzelmeinket teljes jószággal tenni, azokat a budapesti polgárokat kereskedőket, iparosokat — Ledemann Mórt, Hoffmann Mihályt, Tarr Bólát és a többiek —, akik fáradságot nem kímélve a helyszínén használtak fel összeköttetésüket és tekintélyüket a siker érdekében. (Elénk éljenés és taps.)

Huska Vilmos, a miskolci választási hadjárat hatalmas hőse szolgált fel ezután, beszédével egy csapásra megdőlt a közönség, amely mindvégig viharosan ünneplte az új demokrata képviselőt.

— Úgy érzem — mondotta —, hogy lelki parancsú közszerintem engem ide, az zparancsú amely engem mindig a szenvedők, az üldözöttek mellé állít. Úgy érzem, hogy nincs jóom, hogy azt a parányi kis világszögletet, amelyet isten kegyelmében rendelkeztem, ebben a nagy magyar sátságában magamba zárjam, véka alá rejtsem. Eljöttém, hogy békés polgári foglalkozásomat felerősíjem a kevésbé békés küzdelemmel, hogy abba a táborba álljak ahol az emberiség legnagyobb kincséért, a szabadságért küzdenek.

Egyszerű magyar iparos vagyok amilyen száz és százézer él ebben az országban, akik

nem abból élnek, hogy kereszények vagy zsidók, nem abból élnek, hogy hazafiságot prédikálnak hanem tisztességes polgári munkából;

zért dolgoznak hogy megéljenek, hogy családjukat tisztességesen eltartassák, hogy a háza-

mindayájuk legnagyobb szentségét feuttarbasuk.

A magyar kisiparos élete a legtisztább demokrácia.

a magyar kisiparos megtestesíti a demokráciát, a maga tudását, szorgalmát a becsületes polgári életnek szenteli, annak eredményét tovább adja a község; a kulturának szolgálatába áll. Mi is lehet egy iparos más, mint demorata, származása, egész élete, munkássága és törökése, mind odanutat, hogy neki csak abban a táborban van helye, ahol a demokráciát hirdetik. Az iparossg másból nem is állhat, amikor a szenvedők, eltiport, alig-élő magyar kisiparosságán akarnak segíteni!

Nagyon nagyon élünk már abban a hosszú éjszakában, sűrű ködben és mar-már feladtuk a reményt, hogy valaha is ki fog virradni. De amikor egy-egy diadalmas előretörést sikerült tennünk, reméljük, hogy eljön végre a diadal ünnepe. Karácsony a szeretet ünnepe előtt vagyunk és ilyenkor még inkább reméljük, hisszük, hogy el fog jönni a nagy magyar Karácsony, a nagy magyar feltámadás, amikor minden magyar szeretheti ezt a házat, minden magyar dolgozhat ezért a hazáért. El fog jönni az az idő, amikor ismét testvérként élhetünk ebben az országban, amikor nemcsak Istent előtt leszünk testvérek, hanem testvérünk leszünk itt a földön is, testvére lesz ember az embernek. (Elénk éljenés és taps.)

Eseményszámba ment Szilágyi Lajos beszéde: eles és keserű, de hatalmas kritikája volt ez a beszéd a mai kormány egész rendszerének. Előbb a választási visszalelésekről beszélt, majd Kállay Tamás minapi támadására válaszolva megindokolta, hogy miért harcolt együtt a szocialdemokratákkal. „Meggyőződől róla — úgymond —, hogy a szocialdemokraták nemcsak hogy nem vették meg nemzeti szempontból a haza ellen, de ellenkezőleg, lechét adhatnak más pártoknak”. Zajos helyeslés fogadta azt is, amit a királykérdésről mondott: kijelentve, hogy Ottó feltételül királyának ismeri el, de hazahívását és trónraültetését a nemzet megkerdezeése nélkül nem tudja elképzelni. Végül Vázsonyi ünneplte megleg szavakban, amelyekre lelkes, forró tapsvihart volt a válasz.

Peyer Károly is elesen bírálta a kormány politikáját; szolt a titkos választói jogról, amely az ellenzék küzdelemnek egyik legfőbb hadicélja; majd azal a váddal szemben, amely a szocialdemokraták nemzetköziséget élezi ki, rámutatott arra, hogy ezt a nemzetköziséget Magyarország kultúrája és haladása érdekében használják ki. Rámutatott a városellenes politikára, amelyel szemben a demokratikus kritikának szervezkednie kell s határos beszédét a királykérdéssel fejezte be, amelyről ő is megállapította, hogy nem aktuális s ma nem ez a legfőbb kérdés.

Rendkívül érdekes volt Baross János beszéde is, aki előbb néhány körületben való tapasztalatairól szolt, majd frapánosan utasította vissza azt a vádat, mintha a demokratikus szövetség valami forradalmi alakulat volna.

Vajjon ki a forradalmár közülünk? — Vázsonyi talán, aki v. b. t. t. aranykoroná, söt forint értéket?

Hát hiszen régi forradalmár még ő, aki élete veszélyeztetésével szállt szembe a forradalomban azok ellen akik akkor forradalmi főispánok voltak, most meg a reakció oldalán állnak! Vagy talán Szilágyi Lajos a forradalmár, a kamarás, Tiszának haláláig híve, vagy Peidl, a parlamentnek ez a legméréskeltebben beszélő és viselkedő tagja, vagy Hegymegi-Kiss, aki Kiss Áron reformátusi püspök családjából való, vagy ő maga, akit évtizedekig reakcionáriusnak mondtak. Azt is mondják — folytatta Baross, — hogy minket megfizettek a zsidók. De a milliárdos zsidók a fajvédők oldalán állnak;

a mi oldalunkon az agyonzanálth szegény zsidók vannak, akik velünk együtt vérezték a hazáért”. Beszédét, amelyet viharos tetszéssel fogadtak, azal fejezte be, hogy az ellenzék harca a békés átalakulásért folyik, ezért szövetkezett a polgári ellenzék a szocialistákkal.

Utána Pikler Emil talprosett beszéde következett. Malasits Géza eleven, friss beszéde fejezte be, aki azt mondta, hogy ha más pártokat szövetségetek kis mellékezők turiank össze:

a demokratikus szövetséget összeröjje a nagy, közös cél: egy integer, dolgozó Magyarorszag.

Lelekes taps követte Malasits szavait és ebben a lelkes hangulatban oszlott szét a demokratikus szövetség ünnepi összejövetelének közönsége.

Pannonia kávéház

MISKOLC, Szechenyi és Kossuth ucca sarok

A demokrata és kereskedővilág találkozóhelye!

Perzsa és gyári szőnyegetek

vesz és elad ANTIKVIT RI. Igarazat: Steinberg Z. J., Dob ucca 31. Kazinczy u. sarok Telefon: József 123-87

Házasság

bizettilési ügyben néllőzöltessek bizalommal

Faragó Jenő

irodájához fordulni, Budapest

VIII, Népszínház ucca 16-18. Déjtalan felvilágosítás. Cégjelzéstelen levelezés

SENZÁCIÓS SZÖRME

UJDONSÁGOK ÁRBAN MINŐSÉGBEN ELKAN GYULA VII., KÁROLY KÖRÜT 19. SZAM

Fango-lszapkurák

Dr. Pajor Szanatórium vizsgyógyintézetében VIII. kerület, Vas ucca 17. sz.

Ugyanitt gyógygimnasztika, Zander és ortopédia

Zongorát—Pianinót

ne legyen még Reményi

elsőrangú zongora telepét meg nem látogath Budapest VI, Király ucca 58. Hangolás, javítás, vétel, cseré, helyezés, beraktározás

Csecsemőkelengye Leánykaruha és Játszónadrágok

Schmidek Miksánál Budapest VIII, Rákóczi út 13

Nyilvános benzin-töltő állomások:

Szabadság tér Baross tér
Elsőrendű minőség. Kristály tisztá. Teljes súly. Oleoó napi ár. Benzin csekküvetek: 100, 300 és 500 literre Legkiválóbb minőségű 1. 2 és 5 kg-os plomblát kannákban eredeti autóaiojak
Központi iroda: V. Erzsébet tér 14

Marica grófnő és Arvácska legsikerültebb leveletel hanglomon kaphatók
HANGSZE-OTTHON
FEKETE MIHÁLY-nál Budapest, VIII-József körút 9.

Ellenségeidet is a sajtója tette erőssé!
Minden új olvasónk egy új szavazót jelent!
Önérzetes, okos polgár csak „A Polgár”-ban hirdet!

Elégtétel a méltatlanul megbántott Vázsonyi Vilmosnéak

Nevesek a liberális körökben, de az egész magyar úri társadalomban is nagy megütközést keltett az a támadás, amelyet a „Szózat” című naplú intézett Vázsonyi Vilmosné közéletében álló személye ellen. A támadásra Pakots József nemzetiellenes képviselő éles szavakkal lépett el a cikk íróját, mire az lovagias elégtételt kért. A lovagias affért a következő jegyzőkönyvvel fejezték be:

Jegyzőkönyv

Felvettél Budapest, 1924 december 17-én délután 1 órákor a Fajvédők Párti helyiségében, a Pakots József és Kenessey Péter urak között felmerült lovagias ügyben.

Jelen vannak alulírottak.

Kenessey Péter megbízottai magyarázatot, illetve lovagias elégtételt kérnek a Reggel c. lap 1. hó 15-én megjelent és Pakots József úr szájába adott nyilatkozatának felülről vonatkozó sértő tartalmáért. Együttal közzéteszük a felülről megjelent nevében bejelenteni azt is, hogy felük a Szózat c. lapban megjelent és Inkrinai úr cikkét, amelyre Pakots József képviselő úrnak sérlemezett nyilatkozata vonatkozott, azon értesítés alapján, abban a részben és a felülről felidőszakában írták, hogy Vázsonyi Vilmosné öccseléje az a miskolci keresztény hűbölgyek megsejtése. Felüknek volt módja meggyőződni időközben arról, hogy Vázsonyi Vilmosné öccseléje nem tett olyan ki-

jelentéseket, amelyeket felük, Kenessey Péter, cikkében téves információk alapján néli tudatolt, amiért is közzéteszük tartják bejelenteni, hogy felük nélyen sajnálja, miszerint téves információknak esett áldozat, amiért is felük ezenal hűbölgyesen bocsánatot kér.

Pakots József megbízottai ennek következtében bejelentik, hogy felük megzett nyilatkozatát fenntartja ugyan, azonban azon személyre vonatkozólag, aki a valótlanságoknak kitáldója volt, Pakots József megbízottai egyttal kijelentik, hogy felüknek — Kenessey Péter fenti nyilatkozatának tudomásnyeltele után — nem lehetett és nem is volt szándékában az ugyanezek tévedésbe esett Kenessey Pétert megbízottai és igen sajnálja azt, hogy nyilatkozata Kenessey Pétert érte, akik így az tulajdonképpen nem is illetet.

Megbizottak ezek után az ügyet közösen a lovagias szabályai szerint mind a két fél részéről befejezettek jelentik ki.

Kmf.

Dr. Récs Vilmos s. k. Dr. Marsovszky György s. k.
Dr. Klár Zoltán s. k. Németh Imre s. k.
mint Pakots József mint Kenessey Péter megbízottai.

A jegyzőkönyv a legteljesebb elégtételt szolgálta Vázsonyi Vilmosnéak, Kenessey Péter hírlapki jelentéséhez jóllalisan csatlakozik a Szózat szerkesztőségé is, amely lovagiasan sajnálkozását fejezi ki az alaptalan támadás megjelenéséért.

Elég volt...

A kormány felhatalatos lapjának, a 8 Órai Újságnak ügyszólva álló szedése van Vázsonyi Vilmosnéak...
...mellen a kormányunk, ugyanezeket az együgyűségeket írta meg, a mikor mindenki nevet, meg a megrendelő is. A 8 Órai Újságnak ezen méltatlan hazudása három forrásból táplalkozik: 1. az ősbőlhűzésből, mert Vázsonyi volt az, aki a Dési-Lukács perben ísterítette őket; 2. mert Vázsonyi volt az, aki az 1922. évi nemzetiellenes választásoknál Budapesten letörtte a Heinrich-Lukács pártot, még pedig oly alapszám, hogy lapostornó szárazság mellett sem tudtak egyetlen mandátumot szerezni; 3. mert a Marhalközvetlenből sorjadt a 8 Órai Újságnak, hogy a kormánypartiság s azi lélek, hogy szajgádatot tesz a kormányunk, ha nálul többet támadja Vázsonyi Vilmos.

Bornai lecsogatókál közt Károlyi Mihály és Vázsonyi Vilmos kifőtt barátságáról, a király elfogadásával és hasonlókát. A szerkesztő felőlás nem tudja, hogy a támadásokkal a kormányunk rossz szolgálatait tesz, mert az ilyen utombaságok Vázsonyi Vilmost útjáról el nem térítik. Az ilyen ítések csak annyit érnek, mintha a célpőt, amely annyig is szárdán áll, meg szárdában beleverik a földbe.

Eddig nem foglalkoztunk ezekkel az izléstelen támadásokkal, de a 8 Órai most már düllőgésében nevesek Vázsonyi Vilmos támadja, hanem a miskolci választásokból kifolyólag feleségét is. Álszerűtességre helytelenül, hogy Vázsonyi a Szózat megámadta, de egyttal nekikodón azt a tudását adja neki, hogy ne avatkozzon a politikába. A Szózatban volt amny lovagiaság, hogy Vázsonyiétől nyilvános bocsánatot kért, pedig a Szózat fajvédő újság, amde a 8 Órai Újság gyűlölködésében addig megy, hogy importünus írásokat meg adni egy köztársaságban álló úrnak, aki közzéírta a tartott egy vasora alkalmával beszédét, melyben igazai nőiességgel szolt a nők politikai közzéírásairól.

A 8 Órai Újság eddig is azért merle molesztálni Vázsonyi Vilmost, mert tudta, hogy Vázsonyi nem párbajozik, tehát nem is ütheti megérdemelt módon száján a hazudozást. Köztudomású az is, hogy Vázsonyi nem szokta a föcmelvényeket komolyan venni és nénes ideje, hogy minden apró legény ellen sajtópereset indítson. Ez tezte a 8 Órai olyan elbizakodottá, hogy most már Vázsonyié ellen is mer támadni.

Ime Heinrichék sajtóorgánuma már itt tart... Mi pedig ott tartunk, hogy kifogyva a békétfőből, azt írjuk neki: Elég volt...

Zsirky sem azonsítja magát Vázsonyié megtámadásával

Vázsonyi János az édesanyja, Vázsonyi Vilmosné ellen elkövetett sértésért lovagias elégtételt kért Zsirky Jánosától, ainek megbízottai kijelentették, hogy felük nem tezte azokat a kijelentéseket, melyeket a Miskolcon megjelent „Magyar Jövő” az ő szájába adott. A lovagias ügyben a következő jegyzőkönyvet vették fel a megbízottak:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvettük 1924 december 22-én déli 12 órákor Budapestén, dr. Récs Vilmos íróadójában a Zsirky János és Vázsonyi János urak közti felmerült lovagias ügyben.

Jelen vannak alulírottak.
Vázsonyi János megbízottai magyarázatot, illetve lovagias elégtételt kérnek a Magyar Jövő 285. számában megjelentekért, amely szerint Zsirky János úr felük hozzátartozójáról a valótlanság meg nem felelő sértő tényeket állít.

Zsirky János úr megbízottai kijelentik, hogy felük a neki impudáltakat el nem mondotta és azall magát természetesen nem azonsítja, amit azall igazol, hogy még Vázsonyi úr elégtételtkérés előtt A Nép című nap december 20-iki 283. számában megfogalta a neki impudáltakat. Ezekből természetesen következik, hogy felüknek nem volt és nem is lehetett szándéka egy úri hűbölgyet megsérteni.

Vázsonyi János úr megbízottai fenti nyilatkozatát elégtelenül elfogadják azall a Zsirky János megbízottai által vállalt közzéíráséggel, hogy ezen jegyzőkönyv vagy a Magyar Jövő, vagy pedig A Nép c. lap legközelebbi számában megjelenjenk.

K. m. f.

Zsirky János úr megbízottai:
Hefty Richard s. k., Budaházy Mihály s. k.
Vázsonyi János úr megbízottai:
Magyar Miklós s. k., dr. Récs Vilmos s. k.

A Szózat miskolci tudóstója és a Szózat szerkesztőségé után tehát most Zsirky János is megámadja azt a gyűlölködést, melyet a miskolci „Magyar Jövő” mint választási trükköt próbált felhasználni, nem riadva vissza egy ártássonnyu becsüléssel való gúzoldástól.

Az anya joga

Az angol alsóházban az egyik nőképviseelő, Mrs. Wintringham törvényjavaslatot nyújtott be a törvényes anyának gyermekehez való jogáról. Kifejti ebben, hogy a törvénytelen anyának vagy az elvált nőnek több joga van gyermeke fölött, mint a törvényes anyának, mert a törvényes házasságból származó gyermekkel kizárólag az apa rendelkezett eddig és minden tekintetben az apa akaratára érvényesült. Mrs. Wintringham azt javasolja, hogy az anya joga ugyanolyan mértékű legyen, mint az apáé, sőt a válási szándékozó nő már magával vihessen gyermekeit. A kormány a javaslat lényegét elfogadta, eszűn formai kifogásokat tett.

A „Polgár” ünneplése a Lipótvárosi Demokrata Körben

Szombaton, 13-án a Nemzeti Demokrata Párt pártvezetőség értekezletet tartott, melyen Vázsonyi Vilmos, Baracs Marcell, Pakots József, Gál Jenő és Hajdu Marcell beszéltek a pártjásító jelentőségéről. Ezen az értekezleten jelentette be Gál Jenő, hogy minden bizonny utolsó keddi napját az ő köre, a Lipótvárosi Demokrata Kör, a „Polgár” propagandájának fogja szentelni. Ennek a propagandának első megnyilvánulása volt a kör 16-án, kedden tartott társasvacsorája. Engedi Emil mérték, az este első felszólalója, Gál Jenő, Hajdu Marcell és „A Polgár” megjelent szerkesztőségét üdvözölte.

Balogi Ernő dr. válaszolt „A Polgár” szerkesztőségé növény az üdvözöl beszédre. A legdemokratikusabb gondolat — mondotta — a sajtóval foglalkoznak. Marcell Henrik a demokratizál Athénig és Rómáig vezet vissza, szerinte azonban a demokrácia Götterbergettel, a nyomtalanság feltáldozásával kezdődik, azall a nappal, amikor az első nyomtalont írás megjelent, hogy a felvilágosítás, a tudás eszközeivel nevelje a tudatlan tömegeket. Egy tudatlan tömeg kezében a hatalomból bolsevizmus lesz és nem demokrácia. A demokrácia ott kezdődik, ahol a sajtó.

Dr. Gál Jenő emelkedett ezután szószárra. Azokban a szomorú napokban jelent meg „A Polgár” első szám Budapest utcáin — mondotta —, amikor a kormányzat az ellenzék képviselőit kivégeztette a nemzetgyűlés terméből. Előment az ellenzék és megindult a „fajvédelem” roham, mely a reakcióit állította csatasorba a nemzet valódi akaratának megnyilvánulása ellen, a fenyegetés, a terror minden gyengyvervén. De a néma agitáció hangosabb volt, mint a fajvédők düllőgése. Elvitte a polgárság lapja „A Polgár” a miskolciakat azokat a bátorító szavakat, melyekre szükségük volt, lelket ütött a polgárságba és a reakció vereséget szenvedett. „A Polgár” hírdelt a felszabadulást, melyet a szabadságjogi jelent minden terrorral szemben. A magyar liberálisok legszűnyűbb ellenségei azok, akik megakadnak vándikálják azt a jogot, hogy csak ők egyedül védhetik meg a magyar fajt, a hazát, de ezt a céddel azall akarják elérni, hogy a gyűlöletet, a széthúzást, a jogok elközzését hírdetik. Ezek a lapjak nem védelmezői, hanem aláadó. Mindig, amikor el akarták nyomni a nemzet akaratának megnyilvánulását, el akarták kobozni a nép jogait, először a sajtót némitolták el. De háiba volt a cenzúra, háiba az elközzés, a betű hatalma elvitte a betű olvasóinak azokukat rejlett gondolatát, akik fellázadtak a terror, az elnyomás ellen. Ki ne értele volna meg, mit mondott „A madár a fájhoz”, mit szökölt az „anyai szót”, mit jelentett az „Csaldai kör”, ki ne értele volna Tompa Mihály és „Arany órák” órászói, a „Lelőtt szobor” szimbólumát, az írás c hatalmas alkotásain nem akadaltott fel szeméjle cenzúra, de akiknek szökött, megértették üzenetüket. „A Polgár” használati szökött el a cenzúra, Vázsonyi Vilmosnak gondolatát a demokrácia olvasóknak.

Tánogatóit kell a „A Polgár”-t, hatalmas orgánummá kell fejleszteni, hogy ez legyen a mi erőnk, a mi vígasságunk, a mi bátorságunk.

A hoszdé örüsi hatást gyakorolt a jelenlévőkre és a lelkesült hangulatban az összes jelenlévők, közzéírta, alárírták Könyves házmány gyűlöletét és beléptek belekett „A Polgár” előzetőink egyre impozánsabb gyarapodó táborba.

PALMA kaucsuk sarok
PALMA kaucsuk talp
PALMA kaucsuk talpvédő

Bizalom Pakots Józsefnek

Pakots József, a monori kerület nemzetgyűlési képviselőjéhez kerületéből a következő bizalmi nyilatkozatot érkezett:

Nagyságos Képviselő Úr! A monori munkásegyletek vezetősége f. hó 16-iki értekezletén a következő határozatot hozta:

A legutóbbi parlamenti eseményekkel foglalkozva helyesljük a képviselő úr állásfoglalását a reálkés tájkapcsolat szemből és ebből kifolyólag kérijük a képviselőt úgy önmek, mint a harcban álló ellenfeleknek, ezen barchoz erőt és sikert kívánva maradjunk válaszóf. Kik nem bánták meg, hogy Önré adták szavazatukat.

Monor, 1924 december 16.

Tisztelettel:

Szociáldemokrata pártiszervezet

(Monor helyvezetőinek helye.)

- Schmid Henrik
- Kajli Marton
- Varga István
- Gaál Sándor
- Csuzi Imre
- Drappál János
- Békó István
- Fáth János
- Laufer József
- iffj. Becker Mihály
- Sámel Vilmos

Azt mondják

AZT MONDJÁK egyes politikusok, hogy mögötük áll a fista múlt, s a mai vádakat szemben régi szkeptikusáigra hivatkoznak. Ugyanígy hivatkozták az örömlény ártatlanságára, hisz ő is ugyanúgy kezdte, csak aztán...

AZT MONDJÁK, illetve Sándor mondja Petrovics beszámolójában: „hogy félig nyert csata, ha egy szent ügynek olyan vezetői vannak, akiknek van jellemük, akik nem panaszkodnak”. A praetikus úrnak igazra van. Es őt ezért fog megbünteni a Walfpárt. Halás kőszönet az előlegettel temetési prédikációért.

AZT MONDJÁK, hogy karácsonykor, a szeretet ünnepén ne bántuk egymást, legyen áru a szeretet. Mi a szeretet, a béke, a megelégedést hirdetik, nemcsak ünnepnapon, de hétköznap is és mindenig. Ezt valljuk, ezt hirdetjük. De nem kívánhatjuk talán senki, hogy minden rágsámat, gyolázatot eltűrjünk szó nélkül, hogy ne vedjük magunkat ültetőkké el. Isten, mert a régi magyar kőszönetet követjük: „Amilyen az „Adjon Isten”, olyan a „Fogadj Isten”.
Janus.

Az ÉME hadijelentéseiből

A demokratakörnt a béke ratifikálása miatti elkeseredésben foglalták el - Bárdossy Ernő mindössze hat napig ült a demokrata kör elfoglalása miatt

A Márffy-féle pör ítéletében a bíróság már szükségesnek tartotta, hogy megemlítsse az Ebredő Magyarok Egyesületének a nevét is. Az ítélet nem akar politizálni, ezért a Márffy-csoportot úgy jellemzi, mint rendbontó csoportot az egyébként hazafias és nemzetvédelmi célú egyesületben. Móduknban van, hogy a Hazánk című ebredőlap nyomán hitelesen számot adjunk róla: milyen szempontok szerint értelmezti az ÉME a hazafias és nemzetvédelmi tevékenységet. Ime: néhány hadi jelentés az ÉME aranykönyvéből:

1920 augusztus 21-iki számában a Hazánk Cegléd-ről a következő jelentést küldi: „A helybeli főgimnáziumból, járásbírósról sikerült a zsidóságot kitisztítani, két zsidó bankdirektor jobbnak látta székelyét ideiglenesen Budapestre helyezni, Kaszárókba, körökre, sportegyesületekbe zsidó be nem lehet a lábát, a zsidó piaci árusokat sikerült a városi tanács segítségével a megfelelő helyre, a zsinagóga előtti térre szorítani, vagyonlakták helyeztek az óri zsidó lakásokba és zsidót zsidóval lakottattak össze”.

1921 márciusi keszthelyi jelentésben ez áll: „Ebredő magyar bizottságot szerveztek, mely láncakerekedőktől legutóbb is

12 egység elvismert és arut foglalt le s keresztény szervezetek útján, uszoramentes áru, a lakosság között szétosztotta.

A Keszthelyi Hírlap nevű zsidó lapot beszüntették és helyette Keszthelyi Újság és Keszthelyi Ebredők címen lapokat indítottak. Hetenként kultúrrestéket tartanak, a falvakot, melyet évtizedek óta zsidó bírt, elvették atól és két rokkant keresztény katonának adták át. A környékbeli falvak megszerzését teljes erővel folytatják.

1921 július 11-iki tudósítás szerint az ebredő vilámszövetség alkalmazzák követelték az összes zsidó a nyomai elbocsátását.

1920 október 24-iki a piaci árusok szakcsoportja beszámol, hogy több budapesti piacról az oda nem való elemeket kiszorította és helyébe ebredő magyarokat helyezett.

1920 november 21. Bárdossy Ernő naplója a tárgyalás beszámoló hatonapi fogságáról, melyet a Lápótvárosi Kaszáró és

Demokrata Kör elfoglalása miatt esett. Elmondja, hogy ezek az erőszakosságok a béke ratifikálása elleni agyúást követették, előző napon az ÉME épületében hallotta, hogy holnap a vagonlakókat el fogják helyezni. A Kaszinóval ó.

a Demokrata Körnél egy Heisz Ottó nevű társa igazoltatták az épületbe behatolókat,

de csupán azért, ahogy jogosulatlan elemek oda be ne mehessenek és károkat ne okozhassanak”.

1921 március 13-án Solton az ottani Szászfény Szövetkezet és a Földmári Takarékpénztár solti főkönyvtárától sikerült az összes zsidó tisztviselőket kiszorítani és a részvényeket keresztény kezékre áttartani. Készenálláson az ottani szállót és éttermet az ad-dipai zsidó bérlő vezérő kivették és magyar ember-nek adták oda.

1921 március 27-iki terjedelmes aszódi jelentés így szól: „A Polgári Körhöz a zsidókat egytől-egyig kizárták, a zsidóságot minden társadalmi mozgalomból kizárták és a zsidó virilistát a községében tartott közgyűléseire be sem engedték”.

Május 15-iki makói jelentés szerint a zsidók „önlent” kiléptek a kaszinóból, mert a vezetőségből egyhangúlag kibuktatták őket.

Megtudjuk ebből, hogy tízenkét vagon áru befoglalása, részvények elvétel, alkalmazottak elcsapása és magánhelyiségek elfoglalása hazafias és nemzetvédelmi célzati tevékenység.

Alig néhány évvel ezelőtt ugyanezt még más képpen nevezték.

A legszebb és legolcsóbb karácsonyi ajándékok

szörmebundák és boák

Elkán és Gerő

VI. kerület, Andrassy út 27

Karácsonyi kiállítás

Kertész Tódor, Kristóf tér

FÉRFI VARROTT SEVRÓ BOX 288 EZER

NŐI BOX FEKETE 158 EZER

NŐI-BARNA 158 EZER

FÜ-CSEPKÉSZ BEVARROT NYELVEL 320 EZER

FÉRFI-ERŐS SPOROT BEVARROT NYELVEL 338 EZER

FÉRFI-FÜZŐS ERŐS-TALPPAL 274 EZER

Jungária

RÁKÓCI-ÚT-6.

A POLGÁR

— Vázsényi Vilmosnak ajánlom —

*Korok letűnnek és korok születnek,
és egyik istenes, másik ledér.
De minden korból két szent láng világol,
a két szent láng; a polgár s a kenyer!
És minden dolog ezen a világon
a két láng fűtött sítteregre, fő...
És a világokat döntő igazság!
Éz minden bántat és minden cigásság!*

*Es a kenyér? ... A malmoknak kövérül
a polgár ábráknak be nem pereg!
Ezt jól tudják a kínterhes világon —
de nem tudják az éhes gyermekek!
Csak nézik fénylő, nagy, meredt szemekkel
a kenyér után rohán az apát...
Ezen épül a kohosság s a bőség!
S a széthúzás ellen az egyenlőség!...*

*Keserű szájjal a keserű polgár
mindég keserű kenyeret szerez!
A megaláztatás a bán korása —
az öntudat életet fűszerez!...
... Korok letűnnek s új korok születnek,
de az Igazság mindég egy marad:
lent is, meg fent is értsék hát meg végre:
a polgár s a kenyér; a haza vére!...*

Somlyó Zoltán.

*A polgár békeességbe jár az uccán
és ő javítja meg, ha kilyeked.
És ő vigyáz, hogy senki ne horápon
meg lábikrán a kulya, mely ugat,
és ő vigyáz az allam tarsolyára,
hogy legyen benne mindég bar s kalács...
Ő érte fárad és két reggel, jókor;
ő érte vérzik és ő érte eszikel!...*

Bűnbánó levél „A Polgár”hoz

Írta: SZOMAHÁZY ISTVÁN

A Polgár megindulása alkalmából eszembe jut életemnek az az izgalmas délutánja, mikor Vázsényi Vilmos, a politikai élet kitűnő és elsőrangú harcosa után a régi Polgár szerkesztését átvettem. A hófehérhajú Reinitz bácsinak, aki engem szemelt ki a Vázsényi Vilmos utódjává, nyíltan meg is mondtam:

— Kérem szépen, baj lesz ebből, mert én nem értek a politikához.

A lap tulajdonosa megnyugtatót: Ehez nem kell érteni, ezt minden okos ember megtanulhatja. Miért ne hittem volna neki? Egy felelős szerkesztői állásért akkoriban a mulakatosok lapjának vezetését is átvettem volna.

A következők megmutatták, hogy Reinitz bácsi ellenében nekem volt igazam: Nem Vázsényi Vilmos, de a legkisebb publicistát sem tudtam volna pótolni a politikaiabz terén. Akkor az ismeretlenben derengő volt előttem, mint Afrika őserdei. (Nem akarom azt mondani, hogy most jobban értek hozzá.)

Az izgalmat azonban nem a szerződés okozta, hanem az első délután, mikor a szerkesztőségben megjelentem. A munkatársak felkarjában voltak körül s várakozó arccal tekintettek rám. Éreztem, hogy itt nincs menekülés: beszélj, talán programot is kell mondanom. És — először és utoljára életemben — rövid orációt vágtam ki, melyet nyugodtan letagadhatok, mert nem volt stenografus a gyülekezetben. Annnyi mindenre előruhítottam, hogy szőnyöni módon szegyeltem magamat, nemcsak a beszéd hiányosságai miatt, hanem főképezért az arroganciáért, hogy Budapest legjobb szónoka, Vázsényi Vilmos után tartok nyilvános vizsgálatot az akut dadogásból. A fiúk azonban úgy viselkedtek, mintha Apponyi Alberthez méltó szónok beszélte volna hozzájuk, sőt annyira vitték az udvariasságot, hogy meg is eljenteztek. Talán nem kell mondanom, hogy e kis ünnepség lezajlása után sietve bevonultam szerkesztői különszobámba, és szégyen Palotai Hugó, a Polgár ekkori legválszerkesztője (aki azóta már egészen itt hagytott bennünket) később bejött hozzám, hogy a vezércikk témáját megbeszélje velem, felénk azt mondtam neki:

— Ne szóljon senkinek, de ezután mindig maga adjon témát a vezércikkirónak. Lehetőleg nem kell előruhulni, hogy analáfetáa vagyok.

Igy is történt: Palotai adta, sőt legtöbbször írta a vezércikket, de a látszat kedvéért minden este bejött hozzám, hogy mint közös konferenciák eredményeként, adják ki az utasítást. Én, nehogy észrevegyenek valamit, akárhúszszor el is olvastam a cikket, sőt néha odáig mentem, hogy egy-egy mondatot is kikörigáltam, de ilyenkor mindig elkérültem a Palotai pillantását, mert ő — ha más senki — tisztában volt politikai képességeimmel.

Szerkesztői működésének köszönhető, hogy egy harmadik kötetet írtam a *Mesék az úróképről* című regényemhez. (Ha ugyan van benne köszönet.) Az őre Reinitz bácsi, aki végére megis rájött arra, hogy nem születtem politikai harcosnak, egy nap ridegen felszólított, hogy legelőbb regényt írjak a lapba s így született meg a *Méltóság asszony lovagja* című könyv, melyet nélküle sohasem írtam volna meg. A közönség aligha tudja, hogy a kis Lehmann Vilma karrierjének forrultat Reinitz bácsinak, a Polgár kiadótulajdonosának köszönheti.

Vizonyom a lappal nem tartott sokáig: egyik nyári szabadságomat Ösztingben töltöttem s Marquet úr, az ottani játékkaszinó helyéje, utolsó francia frankomtat is elnyerte tőlem. Csak annyi pénzem maradt, hogy Rei-

nitz bácsinak előlegért távirtozhattam Budapestre. O, mint nemes és megértő lélek, elküldte az előleget, de barátságunkat e csunya, anyagi epizód végleg megzavarta, nemcsakára értesítést kaptam a kiadóhivataltól, hogy hat hónap múlva jöjjék akár a göbi sivatagra is elmehek. El is mentem, dacos fővel és sértett öngézzel, de magamban így szoltam magamhoz:

— Istennek hála, hogy ezt a kirándulást baj nélkül megízstam.

Most, mikor A Polgár — habár egyelőre csak hetilap alakjában — újra megjelenik, úgy érzek, mintha egy húsz éves lelkifurdalástól megszabadultam volna. A méltatlan utód után ismét annak a nagyelmeű politikusnak kezébe kerül A Polgár, akinek helyére egy rossz sakkzó engemet telt. Engem hamar megmattoltak, de őt a politikai Laskerek is aligha tudják.

Egyébként tartozom egy kijelentéssel: akkor megfogadtam, hogy a Rothschild-ház összes vagyonáért sem vállalom el többé egy politikai alaplap szerkesztését. De azóta rájöttem, hogy politikáitl nem sokkal nehezebb mesterség, mint egy szögöt bevenni a falba. Csak beszélni vagy írni kell — akármit, csak a kello ördölyvel —, csak közbeköltani és a padot verni kell — és az ember azonnal kész politikus. Ha tehát akad egy kiadótulajdonos, aki egy politikai lap céljaira két-három milliót letéte helyez, azt hiszem, lehet velem újra beszélni a dolgról.

Demokrácia Amerikában

Írta: DR. KUN ANDOR

Amikor az Egyesült-Államok legutóbbi elnök-választásán a demokrácia pártot megbuktatta a republikánus párt, az egyik ultrafehér budapesti lap diadallal állapította meg, hogy ilye Amerikában is megbuktak a demokráciák! Kár lett volna felvilágosítani, hogy az Egyesült-Államokban a republikánus párt a demokráta, mintahogy a demokráta párt is republikánus. Hogy a köztársasági államformához való ragaszkodás ott éppenszint tradíció és dogma, mint a demokráciának mindenkit átáthó, minden betűlt, vitárelőállású egyetemes szelleme. Amint fűtö bolondnak néznek azt, aki a pápaságot meg akarná fosztani katolikus jellegétől, a túzárságot agyúfűtő vagy a szárazföldön akaró nevelni a halakat, úgy bannálnak az Egyesült-Államokban arra, aki nem vallaná magát ott demokráciának.

Sok rossz viccet faragtak nálunk Amerika demokráciájára. Sokszor hallani, hogy milyen elzárkózottan fejedelmi élet élnek a „demoi, sőt köztársaság vas-, petróleum, vasútkirályai”, hogy milyen kacsagató dolog az, hogy mikor a legutolsó yankefarmar is bejelentés nélkül megjelenhetik a köztársasági elnökkel kalocsában és feltett kalappal, hogy kezdet fogjon míster Coolidgeval. Parizsi lapok elnének azokról, hogy Amerika legzadagabb pénzfejedelmét, J. P. (Dzsi Pí) Morgan-t is így köszönti a legkisebb office boy is: Halló Dzsiplí! Hogy mozifelvelek táncolnak azzal, hogy Coolidge a faranján kukoricát kapál, amikor a sürgöny megerkezik, hogy Wilson megnált és o lett a világ leghatalmasabb bírdalmának államfője. Hogy a kóspeslapok megerőlték túzó büszkeséget azt a jelenetet, amikor Smith, New-York polgármestere meglátogatta azt a halas kofát, akinél ifjúkorában napszamos-munkás volt...

Az amerikai demokráciáznak meg vannak a maga groteskségei, a nagy vagyonok urának parventségé nem ritkán bosszúntán kacsagató, maga a demokrácia sem nélkülöz néha ríktó túzásokat, viszont hogy pár évszázad r állt ezt a hatalmas köztársasági sokban a demokrácia tette nagygyá, az mégis elvitathatatlán. Az egyenlőség ama szelleme, amely egyszerre nagy nemzetét korácsolta a legkülönbözőbb fajta, nyelvű, vallású sorsulódzóit és

kalandkeresők o furesz konglomerátumát. Az, hogy itt minden ember ember, hogy a berendezkedés lehetővé teszi mindenkinek tehetsége, boldogulása fesz-telen, akadálytalan és tökéletes kibontakozását.

Apró eseteket mondok csak el. Három elnökjelölt küzdött a legnagyobb állam leghatalmasabb államfői méltóság elnyeréséért: Coolidge, a kibírtokos, aki kislétszavéltó fia; Davis, az ügyvéd, akinél atyja gyári munkás volt és Le Follette, a wisconsini takács fia, aki büszkén hivatkozott arra, hogy amíg jogi tanulmányait elvégezhette, volt portás kis szállalában és évekig házalt könyvekkel, pipával, gyereklátékokkal bányatelepeken. És senki sem ütődött meg azon, hogy ilyen alacsony származású ember less 130 millió amerikai ura, akit bihorban született királyok várnak hajbökölva és aki elé remegve fognak lépni a Morganok, Fordok, Vanderbildek, Guggenheiwok, Schwabok és Gouldok.

Amikor Washingtonban jártam, az elnök egy közlekedési anketót nyitott meg, amelyen a hatalmas vasúttársaságok mellett meghallgattak egy néger vasúti pinór előadást is, mert az két érdekes cikket írt e témáról egy szakkalpan.

Egy magyar barátom dicsékedett azzal, hogy jól meglát az egyetemre jérő két kis lányból. Mindenki ingyen iskoláztatnak ugyanis ellátanak könyvekkel és faszerekekkel; propagandabiztosok kutatják fel a tehetséges gyermekeket, koruknak megfelelő fizetést adna nekik, hogy a legszegényebbek is el tudják megnak tartani addig, ameddig az állam művelt polgáraitá válnak és óriási ösztöndíjakkal erősítik tanulóképüket.

A munka nem szegény. Ha az ügyvédnek rosszul megy, esetleg elmeegy pinécnek és utánaaz marad a társadalmi pozíciója, mint azelőtt. A házban, ahol laktam, egyetemi hallgatók voltak a liftőrök, sőt az egyik doktor volt már. Alig van elköltözik politikai, disztinguált hereskedő, aki el ne dicsékedne azzal, hogy amíg révére élt, volt házúto, kifutó fia és alkalmi árus. Egy gazdag ismerősöm nem tudta visszatartani látit atól, hogy karcsosnyáj szűnetben ne „lesináljonak pénz”, mint alkalmi árusok.

Az uccán nem ismered meg, hogy ki a dús, gazdag főnök és ki a munkás, mert egyformán láz ruhában járnak. Ezüsting egy asztalnál lincbolnak és ugyanabban a vasúti kosztban utaznak. Amerikában ugyanis a vonatokon ninesnek osztályok.

Reudőri bejelentés nines, mert senkinek — még a hatóságok sínes joga — megkördézni senkitől sem, hogy mi a neve (azt pláne nem, hogy mi a vallása), amíg az illető öszkedésbe nem kerül a túrvényvel. A közhivatalokban a föl az ur és nem a hivatalnok. Minisztereknél jártam, a köztársasági elnököl is, soha senki egy perig sem várattot és csak a hatalmaságnak fogadászobájá éppenszint ugyan egyszerű volt, mint a közeli tisztelő. Hoovernek a kereskedelmi miniszternek egy tízhat éves gyorsító a titkár és még szelma sem áll az előzáró előtt, Washingtonban egyetlen egyenruhás embert sem látsz, pedig itt székelnék a miniszteriumok és hadsergőfőparancsnokságok. A Fehér Ház előtt nem találkozol egyetlen reudőrel, egyetlen katonával sem, egy-két szürkeruhás szolgát találás díszország helyett és ki menő közbévevónyi mégis, hogy a köztársaság elnökének sínes tekintélye!

— Hja uram, itt nem tudjuk, hogy mi a szolgabíró, mi arendőbiztos és a moziiban a főmenegelő felesége mellé állnak!

Visszat a demokrácia eredménye, hogy az embereket szívesek, jók; hogy sehol — trafikban, bankban, üzletben — be nem esznak; a rikánes rugell kifizési az uszágjait és este az uszággrákon ott találja a megvett lapok árát; hogy hétéletlenátható a sürgönydél és másnap kapod csak bemondott címre a számlát; hogy a közházak ingyenesek és nálunk hellélenek szanatóriumnak is; hogy a legnagyobb úrnő is átadja a sürgöny a helyét az öreg asszonyoknak és kis gyerekeknek; hogy három hónap alatt a newyorki örületes kavardásban egyetlen öszkedőlakozást sem hallottam... Hogy a legnagyobb úr a gyerek — a jövődö polgár —, akit meztelen még az édesanyjának sem szabad és aki előtt lincok karcsosnyá tetében nyitva minden bolt, övé minden könyv, minden édesség... a legszegényebbek is a díszgazdag város minden szépsége és öröme... Hogy rongyos embert esetleg látsz, de rongyos gyereket soha, mert mindannyian egyforma gyermekek a nagy, gazdag és demokráta köztársaságuk.

A PESTI POLGÁR NAPLÓJA

Ija: KRÜDY GYULA

Vásárcsarnokot építünk

Akkoriban még csak Emile Zola regényéből ismertük a párizsi vásárcsarnoki életet, habár már néhányan megfordultunk a francia fővárosban is, ahol nyitott szemmel jártunk és ahonnan hősiesen értékes emlékekkel térünk vissza. Hát elhatároztuk, hogy mi is vásárcsarnokot építünk.

Nem volt ez egészen sima lefolyású dolog, mert a piacok eddigi látogatói és árusai nyomban ellenlélek lettek, mint az már ilyenkor szokás.

Majd meglátszott: minden drágább lesz! — mondogatták az aggodalmasok.

En nem higogom itt a jó, finom, szabad levegőt, hogy megromoljanak a portékáim — felelt a piaci árus.

És a pesti polgárnak ugyancsak nagy rábeszélőképességére volt szüksége, hogy a vásárlók és árusok, a szakácsok és kofák, minden időknek örökös ellenlélek: a tojáskereskedők, a zöldségeladók, a vérmes meszárosok végre beleegyezzenek, hogy ezáltal ugyan felett terüljenek, de szigorúbb hatósági ellenőrzés mellett vezérik mindennapi dolgait. Csak Szent Péter szelíd halászi egyszere bele a dolgok sima elintézésébe, nekik ugyanis friss Dunavízű ígértünk halak számára.

Végre megnyitják gyönyörű csarnokaink, megannyi katedrálisai a legfőbb emberi jók, a táplálkozásnak... (Hiszen igaz hogy azelőtt sem koplatunk Pesten, amint ezt a körülményt temetőnk bőséges forrása is mutatja.) Persze, a legfontosabb volt csarnokaink között a vándorlókörúti Nagycsarnok, amely a városban elterjedő babonás hírek szerint sokkal olosabb is volt, mint a többi.

Ennek a Nagycsarnoknak párja csak Párizsban volt és eme körülmény nem kevésbé járult ahhoz, hogy a nagyságos asszony vagy a szakácsnője szívesen megtegye a hosszú utat a Ferenc József hidig. Az árusok itt az emeletükön, kárpuztakon, vásártáryeiken mindig a legjobb portékájukkal vonulnak fel, hogy öregbűcsű Budapesti világrószok, jó hírűvé. A meszárosok itt metéik ki azokait a hátsáikat a mindennapi piaci közönség előtt is, amely hűsöket egyenként csak a város első fő fogadalmi lehetett kívánni. A hentesek itt valóban fűntettek a világhírű pesti hentesiparral. A finom, speciális kolbászköztől, sódaroktól eltérítve — amelyek okozói voltak annak, hogy Pesten kiment a divetből az úrvényeztetés, például és kassai szarva, valamint a nyeret keltsza is — szűdöletes mennyiség és jószág önülti be hűmunkáit a Nagycsarnok árkádjai alá. A vadkereskedők itt pedertgett megfőlté büszkeséggel veresharna hajuztzt, mert hiszen nyúlait és fűmájiat imica, a Nagycsarnokból vitték a messi külförszagaiba is. A gyűfőles-árus biztos volt a dolgában, nem mara! a nyakán egyetlen korai harak vagy szőlőfűt sem — a gazdar Pest méntányog a piaci árusok ügykeiséit: nem volt elég drága a korai csomoge, a tejen hízott kappan, a monstruozus liba, a karácsonyi pulyka, a januári esk-hal, az orsovai kaviár, az osztriga, a lazac, az ajkó, amely Pesten napi talált volna vévőre.

De nem kellett koplatolni a vékonyszűnyűeknek sem! A Nagycsarnok földrendhái előkelősége közüli megmaradtanak a folyamaparti nyíltparkok, tárva voltak a városi územek, kiskereskedők, kofák kínáltak cleső áron portékákat. A szegények a puztelének éppen úgy megtalálták a táplálkozási kérdés megoldását városunkban, mint a jómódúak. En, egyszerű pesti polgár, ma is nagyobb előnyt adok asztalomra a krumpflevesnek (tejfellel), mint valami drága esomegének.

És mi, pesti polgárok voltunk azok, akik lakosaink élelmenezséről mindig kifogastalanul gondoskodtunk. Sok tél múlt el, anélkül, hogy valóban nyomorgó, szenvedő, didergő embert sürűbben láttunk volna a városban. Aki igazán éhezett: elmegetett hordárnak vagy örök a vásárcsarnokokba. De hát talán elég is volt mára a gyomor visszaemlékezéséből.

Kései

(Terézvárosi regé)

Ira: SEKULA JENŐ

Magas, nyurga, széke, sápadt és lejtárujú ifjú volt. A szeme allandóan beragadt az álmoságtól. Kései Viktornak hívták. Meglehet, hogy régebben idegennevűnek neve volt — s gazdája felszólítására változtatta meg a nevét Késeire, mert rendszeren el-késte jött a boltba. Néha sikerült észrevétlenül el-vegyülnie a többi segéd között: — s akkor nem volt haj — de ha a főnök vizsla szeme észrevette, akkor haragosan ráripakodott:

— Ha így folytatja, Kései ár, akkor elsejőn szedhet a sátorfáját és elmehet.

— Igencs — felelt a hőrlihgorgs ifjú szem-lesávte.

Egy nagy terelőköpű ruházati áruházban volt alkalmazva. Messze lakott a várostól... künn az Angyalföldön, nyirkos és fülföld oduban, amelyet házszámra felelt. Szeretett este elcsatangolni a külleki uszón, meg mozika járni, szonjas és örökke kiélgölésre vágyó fantáziája csak a vetített képek világában talált frissítést, hogy merenghetőtt idegen és egzotikus tájok, farsa gavallero-ka, gyönyörű asszonyokba. Egy ránielt neki, hogy nem azt a sorsot érdemelte, hogy elválas előtt halassa a folyosón a rosszal tésült eselődányok villanecésait, reggel hét orakor, mikor legjobban esne az álom, rendület talpra szökjön az agyból, szeliben kapdossa magára a ruháit s azután rohanjon végig a sítőt és megragyott mezőn keresztűt, hogy idejében elérhesse az első villanost és a főnöke össze ne szálhassa.

— Ha még erősebb előjön, Kései ör... —

De sokszor előfordult mégis, ám nem mondottak föl neki. A főnök sovány, beséett arú és kegyetlen tekintetű ember, de a szíve aljábanban rubin, mint a vaj, nem vitte rá a lelke, hogy valamelyik alkal-manzóját az uccára tegye.

Kései sem haragudott rá. Mert volt egy szép, karcsú, hona nevű diákiaszony lányra, már eladósorban s Kései reménytelenül szerelmes volt. Szó nem esett közöttük soha, de a nők megérzik ezt olykor a szemek nyomasz párdásán keresztül s ilyenkor nagyon kegyesek és émező hangulataba es-nek. Ridog ajkánál meglehet, hogy ő is azt emelt a boldogtalan kereskedőség érdekében.

Ezen a napon Kései olyan fáradt volt, hogy alig állott a lábán.

— Mi van magával! — ripakodik rá a főnök. —

— Lélegez, akár az árnyék.

— Azt hiszem, hogy nagyon beteg vagyok... —

Szombati nap volt, nagy fogalom... az ifjú nem volt beteg... de lábában éreztet álom-súlyok mágijára, az egész heté álmoságot.

Hosszú karja estelenül omlott alá.

— Száledlen le a pincébe — szól raja valaki... —

— Igencs.

Álmolozgva ádng alá a kősző deszka-lapocskák.

Hogy leért, egyszer álmos köd borult. Ledőt a kelmek és vásznak közé, szeme kéjezen össze-esteküdk.

— Egy pillanatra kipihenem magam — mor-mogja.

Elyhatott az álom. Már alszik is édesdeden, mintha csak mennyezetes királyi agyban fekszenék. A boltba nem is megy vissza, de ott csak este-fele veszik észre távolított, mikor már házzak le-fel a rodogyóktól.

— Ez a Kései megugrott valahova — morogja a szigorú főnök. — Na, majd adok neki! Kiragom, hogy a nyakát szegi!

Az ifjának pedig boldog és édes álmal csak azalatt. Átlátszza a szombati napot és a vasárnapot is. Moziról álmodik. Gyönyörű lepeket lát. Ál-mában rabiókkal esztázik. Megszabadítja a tündéri széke horegottó harandék kezéből.

Hangozra vád föl. Péle fűtöt a deszkaajtó há-sadekán világozossz szarúdk.

— Hozd az ércforrádot!

— A kassza milyen nehéz!

— Nem fog a rászóly!

Kései fölbesúdk. Azt hiszi, hogy még mindig a moztban van. De nem! — ezek eleven emberi hangok.

— Add közelebb a lámpát!

Kései remélten szózik talpra.

— Rablok garzálkodnak a boltban.

Készítik a pincésraktár üvegajtóját. A nyirkos lépcsőkön át kőr az udvarra. Kovasításér Van. Csak itt-ott pislog lámpa az emeleteken.

— Rablok, zsvánrok, segítség! — ordítja torokszakadástól.

A házimester fölébred, revolvert ragad. Kinyitja a kaput. A köcsömél is előkörülnék emberok. Már jön a vendör is. A befőröket akkor teszik át-talmadtának, mikor éppen szekerre készülnék rakni a rablót szakmányt, hogy meneküljenek a sok ér-

tókos portékáivól és a kifosztott pincészekreóy tar-talmával.

A főnök csak reggel tudta meg a dolgot.

— Ez a Kései többet használ a restagóivól, mint az összes többi alkalmazottam az ébersé-gükkel.

A fizetését azonnal fölemelte a duplájára. Egy év múlva pedig hozzá adta feleségül Ilona nevű diákiaszonyt lányát.

A nagy dráma

Supka Géza könyve a háborúról

Ez a könyv, amelyre olyan rögtön vártunk, mondják sokan mikor ez a könyv megjelent és amikor elolvasták, akkor azt mondják, hogy: mégsem ez a könyv az, amelyre olyan rögtön vártunk. Saint-Beuve mondta egy akkoriiban divatos regényíróról, hogy: „minden munkája egy szép könyv és egy rőt eszelekedt” — mi megfordítva azt mondatjuk a Supka Géza könyvéről, hogy: derék eszelekedt, de szép könyv. Gyűngé — nem ártalában, de én a Supka Géza erős kezéből gyűngé; ezt a könyvet vagy újságírónak vagy történetírónak kellett volna megírni és Supka Gézában talán még szerencsésabban vagyúl a kettő, mint Bawelleiben, ahinek nemrégiben oly éltényőnyes sikere volt a Franciaország történetéről szóló újságró munkával, csak én hogy Supka Géza a történetről nyomul előtérbe ott, ahol az újságró előadás könyved, világos, ide epikai varáz-sára van szükség s az újságró jelenik meg ott, ahol valamelyiket talán objektívabb történetírókatil tudszér, utalásabb vizsgálat, melyegyre hatoló kútió kritika is elkelv volna. Igaz, hogy Supka az előszóban minyáért leszállítja munkája illetékeségét és kijelenti, hogy nem a háború pragmatikus törté-netét akarja adni, csak rekapitulálja az akkor szem-morzelődő tényeket, nem szemléli a célja, hanem egyeztetően és tövűdés egy kis historiat ismetléte. Ez önmagában egészen rendben volna, csak hogy ezt a kis historiat ismetléteket — a historikusnak és nem az agitátorának kellett volna elmondani. Értjük meg egyúttal: nem a tendenciáról van szó, ép azt akarjuk kienelni, hogy ennek a tendenciának nem volt száksze arra az agitáló hangra, amelyet különböző be-célultas és őszinte meggyőződés forral... — hogy szem-ben a kortörténelemnek ama gigantikus meghamis-tásával, amely a restauráció korabeli Franciaország publicisztikai misztifikációira emelkedett, az igaz-ságot, a tények hatálmának nincs száksze agitá-cióz hatásvesztásokra, sem a beállításban, sem a csoportosításában, sem az előadásban. Supka Géza a legobjektívabb igazságokba is ragaszkodik szubjektí-veléssel mondja el s ahol igazságát még az elő-írelt is meggyőződik, ott sem látta magát, mint elő-gyűngés; nem követi a ránkelt utastást: „sich angesehen”, sőt objektívtással talán a világ legszűn-aktívabb, máddnem memoireszerző történelmi mu-nkájából, Lamoignon „Histoire de la Revolution”-jából is tanulhat. Kozmopolizáció a könyvek laza, a hábo-rú memoiretródalom súlyos tauvalomlása; nem exponálja úgy, ahogy lehetne, nemv egyéktikusán ragadja ki az embereket és a dolgokat (pl. az egész világtörténet nagy albumából mináltszótt el emberfejet vesz ki; Ferenc Ferdinándot, Tizza Istvánt, H. Vilmost, Ludendorft és IV. Károlyt) emellett pedig sokszor arnyaltan a dolgok értékelésében, pl. Windischgrätz parlament beszédének 20 oldalt szentel, többet mint a szerb és orosz háború eseményének összesen. Tulajdonképpen nem is a nagy dráma az, ami ezen a 490 oldalon fölelevedüdk, hanem ennek a drámanak dramaturgiája; igaz, hogy néha olyan mozgalmas képekben, néhány olyan „rendezői utastás”: telep-lezésével és oly csattanó szembeállításokkal, amelyek szen-zitív vilálemesmpásával hatnak. De ha ezt elmondhat mondjuk el azt is, hogy ez a könyv óriási haladást jelent a háborús publicisztikának ama bonlasi ter-mékekhez képest, amelyekből a hazugságunk és a gyűfőlelnek bacillusfordozó rajai szállnak föl. Azok agitálának — igaz, hogy Supka Géza is agitál, de míg az az agitáció el akarja homályosítani az igazságot, Supka Géza föl akarja azt deríteni a hazugságok, babonák, szegzesztől, rönnesek és tünderesék elhúni ködéből; nem is szőlvá arról, hogy míg az a másik kortörténeletről menderenon magyar hűndésit hűszel a katasztrófa tengerfenekén, Supka Géza ré-zümönje az, hogy magyar részről nem hűnkának elhúni vezető nevére sem, aki nem jóhiszeműen eszelekedett volna”; és hogy az nagyszámú részéről akár jobbról, akár balról, akár valódi, akár vélt igaz-ságok védelmében mindenkor csak beállított jóhisze-műség uralkodott a eszelekedésben egészen a dráma utolsó peréig”. Bizonyos, hogy nagyon sok rés van a könyvben, amelyen butodulnat a kritika a maga kötelevét, kérdéseivel, kilegítötöltségével, de bizo-nyos az is, hogy ez mégis az első magyar könyv, amely ha bizonyos propagandisztikus hangon is, ha tenyeből tévedésekkel is, ha pártpolitikai elfogultság-ból terhelten is, de mégis megközelíti a kortörté-nelemi kritikusok azt a minimumát, amelyhez ez a nemzedék eljuthat. Goethe mondja valahol, hogy aki a műtről kezd beszélni, annak bizonyára a jelen szá-mára van valami fontos mondanivalója; Supka Géza mondanivalója is a jelennek szólának, de a jövő talán jobban méltányolja. —

Polonius.

Lipótvárosi Demokrata Kör
fagjai részére
izletes házikoszt
Leves
Sült, kőrítéssel
tészta vagy sajt
naponta 12 óratól 3 óráig!
Menü: 22.000 K
Fischer J.
vendéglős

Takács Ferenc Porcellánház Baross tér 4
1 db dupla erős mély vagy lapos tányér ... 6.900
1 üveg compót készlet ... 25.900
1 színes sörkészlet ... 29.000
6 remek szép eszéce, ajjal ... 90.000
1 torta állvány 6 tányér ... 49.000
16 személyes gyönyörű tea készlet ... 190.000
1 színes sörkészlet ... 90.000
1 szendvicskészlet ... 90.000

KÖZGAZDASÁG

Kísértenek a kifosztott kisztrésztvényesek

Fölfedezési expedíció a tőzsdei „betörések” dzsungelje ellen

Az egyik külföldi újságban legutóbb érdekes lapot közltek. A hadikölcsön- és járandékpiacok boldogtalan tulajdonosai tüntető felvonulásban követelték fillérenként összekuporgatott kis tőkéjük valorizációját. Az immár érték nélküli értékpapírokat karjukban magasra emelve jelentek meg hangosan tüntető a parlament előtt.

Nálunk Magyarországon az ilyen jelenetek lehetetlenek. Nem mintha itt nem volnának elértéktelenedett papírok és elégedetlen tulajdonosok! Nálunk azonban egyszerűen hatóságilag fölhummal szüntetik meg az elégedetlenséget. Itt mindenkinél *muszáj* elégedetnek lennie...

De bizonyos jelek után ítélve, különösen az úgynevezett kispapirtulajdonosok szerencsétlen és nagy táborában mindinkább olyan közvélemény kezd kialakulni, hogy törvényes keretekben most már tenni kellene valamit azon hatalmas rablóhadjárati áldozataik érdekében, akik a budapesti „tőzsdekonjunkturákat” siratják. Mert a szó legszorosabb értelmében

rablóhadjárati volt az, ami itt sokszor könnyenbőv, természeténél fogva vezetői ember ellen folyt. Nem a szokásos tőzsdetejétek keretében lefolytatott pénzügyi műveleteket folytatták itt le, hanem nagyszabású „betöréseket”, nagy készlettel, rafinált tervszerűséggel rendezett tömegmozgásokat a sok kisember összekuporgatott takarékléteire ellen.

Amint értesülünk, a nagy „börze-betörések” sok esetben bünyűi vonatkozású bejelenteinek felkutatására most már szerveződik a becsületes emberek csoportjának egy expedíciója, hogy felkutatassák a nagyszabású pénzügyi ragadozók sötét dzsungelét.

Erdekesítő, személetes fejtegetésekben gazdag regény íródik most már, szerencsétlen hazánk szomorú korszakában, sokszor szegény ember ellen rendezett rablóhadjáratról. Talán sikerül még a fenevadak karmaiból egyes falokat az azok részére megmenteni, akik karcosnyakor esakájakkal dideregnek és nélkülöznek, mert a „konjunkturák” sorozataiban esalétre mentek.

A sokmilliárdos forgalmiadó eltitkolások rejtelméből

Hótdaszzerű méroben szaporodnak a feljelentések

Németországban legutóbb harminc százalékkal fesszálították a forgalmi adót, mire az osztrák ipar és kereskedelem hatalmas mozgalmat indított. hasonló leszállítás kiküzdése érdekében, mert különben szerintük, a német termeléssel szemben versenyképtelenné válnak.

A magyar termelés már régóta diktózik és deputációzik, hogy a jelenleg Auszriában létező forgalmi adórendszer hasonlítson meg. *Bud* pénzügyminiszter új pedig mint rétsági jelölt demokráciáról és igazságos adóztatásról szaval, de a parlamenten kijelenti, hogy az osztrák rendszer meghonosításáról szó sem lehet, többek között: ezért, azért, meg am azért...

Közben pedig az országban és fővárosban korlátlanul tovább érvényesül a tömegesen kivettelt forgalmi adók végtelen tömege. Több mint harmincezer adóellenőrről figyeli egy katasztrófaállás gazdasági válságban fetengő ország sorsátólóttl iparos és kereskedővilágot. Az ellenőrök havj fizetése 2,400,000 korona, mílél nem igen lehet mai nap nagyon úriasan megélni, telik azonban a jobb életre az adóbetétesekben való részesedéséből.

Újában a hivatalos ellenőrökön kívül sok ezer derék polgártárs is felesleptől önkéntes „ellenőrnek”. A dolog így és ott kezdődött, hogy amikor valamelyik szerencsétlen adóalanyt súlyos büntetéskép sok millióra marasztalták, rendszerint foglalkozik valamelyes

jóakaró ember, aki a siránkozó adóalanyhoz imigyen hozja: „Nézze, kedves barátom, könnyen segíthet nagy baján! Egyszerűen jelentse fel valamelyik kollégáját forgalmi adó eltitkolás miatt. A kiszabott büntetés után járó részesedésből aztán egyszerűen megfizetheti az ön ellen kirott büntetését!”

A jó tanácsos derék és számos követőket talál. Az iparosok és kereskedők között kezdenek egymásra gyanakodva nézni, szomszéd és jóbarát már nem bízik egymásban. A feljelentések pedig hótdáza szerint most ezerre szaporodnak és talán legközelebb megünnepelhetik a tízezredik jubileumot.

Igy került legutóbb egy nagyobb aruház is horogra. Allítólag száz milliárd forgalmi adó eltitkolása miatt „jelentették” fel. Az adó összege tehát három milliárd korona lenne, büntetés szabályszerűen a 10-25-szöröse, ha ebből a feljelentő mondjuk harminc százalékot kap, akkor az ügyben nagyon jó fizetést csinál.

A forgalmi adó indoklásában annakidején többek között azzal is argumentáltak, hogy polgárokat bizonyos adómórral kell szoktatni. Amint a fenti példák mutatják, ezen gyönyörű adómon ilyen formája ugyan megbénítja az ország termelését és közvetve fokozza a munkanélküliséget és tömeggyomorrt, de másképp, legalább emelte a polgárság adó- és egyéb morálját! Vagy nem?

elkészt volna ezzel az intézkedéssel. Ismertünk még nemrég egy magyar pénzügyminisztert, aki hosszabb külföldi útja előtt jónak látta a tőzsdének üzenetet küldeni a tőzsdei adó jelentős mérvű fölemelését célzó szándékáról. Tette ezt ép olyankor, midőn egy egészséges átiréteklési mozgalom továbbfejlődéséről volt szó. A pénzügyminiszter aztán elavozott, de megmaradtak a hanyatthonok alauzant árfolyamok. Most aztán jőn az utódja s a lekalapált kurzusokat egy kis medvekorral próbálja feleltetni. Talán csak nem gondolja komolyan, miniszter úr!

A bankok titokban összevásárolják a zálogleveleket. A mindjobban előtérbe lépő valorizációs lehetőségek folytán újában a bankok úgynevezett révén észrevétel nélkül, de annál nagyobb céltudatossággal összevásárolni igyekeznek minden záloglevelet, ami csak a piacra kerül. Az esetleges valorizáció következtében ugyanis egy kisebb bank könnyen abba a helyzetbe kerülhet, hogy a jelzáloghitelezők egyszerűen fantasztikus követelésekkel lépnek fel s miután a bank nemtan nem rendelkezik a szükséges záloglevelekkel, kénytelen azok felvalorizált értékét kiszolgáltatni a zálogveletulajdonosoknak. Ezért igyekezik most minden bank arra, hogy legalább az általa kibocsátott záloglevelek 80%-át meg szereze.

Dr. Jakobi Olivér Budapesten. A Kereskedelmi Bank jogtanácsos-igazgatója, dr. Jakobi Olivér hosszabb amerikai tartózkodásáról hazatért s terjedelmes jelentésben számolt be a bankjának a magyar papírok elhelyezési lehetőségéről, valamint az amerikai tőkebősz arányairól. Mint értesülünk, Jakobi igazgató beszámolója meglehetősen kedvező egyes kemény értékek bírói papírok szempontjából s ennek alapján a Kereskedelmi Bank újabb amerikai akcióit fog előkészíteni.

A Leszámlító Bank üzembe helyezett egy felferemgyárat. A hazai felferemgyék, főként galloerek tekintetében hosszú időn át szinte kizárólagos egységeként élvezett az ismeretes Joss. M. és Fia német cég magyarországi képviselője. Ezt a helyzetet most alaposan meg fogja változtatni az a körülmény, hogy a Leszámlító Bank a bécsi Wiesenthaler-féle felferemgyárral együttesen őket állí-

tott fel Magyarországot s máris megkezdték a gyártást, aminek következtében remélhetőleg rövidesen érni fog a felferemgyéknek meglehetősen magas ára.

Emelkedik a korona árfolyama — s mégis esik-e a vásárlóereje. A pénzügyi kormány egy technikai fogással valóban megtalálta a módját a korona automatikus emelkedésének, mikor a koronát az angol fonttal való viszonylatában stabilizálta. Ily módon ugyanis a korona láthatóan mintegy 7 ponttal emelkedett egy fölély alatt, szemben a dollárral. Csak egyet felejtett el a kormányzat, hogy az árat az stabilizálja valamilyen külföldi viszonylatban. Mit ér ugyanis gyakorlatilag a korona 10%-os árfolyamjavulása, ha ugyanazon idő alatt 25%-kal nő a drágaság a külföldi adóterhek s szerencsétlen vámpolitikai intézkedések következtében?...

SZÍNHÁZ

Miért akarja az Unió kibérelni a Budai Színkört?

Harc lesz Faludiék és Sebestyén Géza között

(A Polgár tudósítójától.) Mint ismeretes, január elsőjén lejár a főváros és Sebestyén Géza között kötött szerződés és az új nyári szezonban már új szerződés alapján adja ki a főváros a Budai Színkört. A pályázók között Sebestyén Gézának nevével szembe kell megküzdeni, amennyiben az Unió szintén bejelentette igényét a Budai Színkör bérletére. Faludi Jenő beadványában fizetéseket ígér a bruttó bevételből és azokból hajlandó saját költségén elvégeztetni az átalakítási munkákat. Színházi körökben felmerült a kérdés, hogy vajon miért akarja az Unió, amelynek már amúgy is négy színháza van, az ifjúk színházát a terhet is a nyakába venni. A színház a kockázatos üzlet és különösen az a nyári színház, amelynek menete az időjárásból és annyi más befolyásolhatatlan tényezőtől függ. Arra a kérdésre, hogy mégis mi indította az Uniót arra, hogy a kockázatos vállalkozása belefogjon, illetékes helyről a következőket tudtuk meg:

— Az Unió négy színházának ma a kórusokon és a stálistákon kívül 146 szerződöttet tagja van. Jól vagy rosszabbul, amennyi szükséges négy színházhoz még a legvalószínűbban reportár nélkül is. Leszámlítva a szabadságdíjat, a nyár nagyobb részében ez a 146 művész, köztük számos primadonna és „star”, majdnem tétlenül pihen, ami legalább is olyan káros a művészekre, mint a vállalatra nézve. A Budai Színkör arra szólalona tehát, hogy az Unió elsőrangú tagjait nyáron is foglalkoztassa.

— Az Unió szempontjából fontos még, hogy a sok határidőre lekötött darab, amelyeket forlódás nélkül nem igen lehet bemutatni, egy új felvételellátást nyerjen: a Budai Színkör.

— Ami a közönséget illeti, a színház vezetése, arra vonatkozólag elég annyit tudni, hogy Faludiék nem akarnak Budán egy önálló társulatot szervezni, hanem az Unió-színházak legjobbjait odavezényelni egy-egy darabra. És itt nemcsak az operett-együttesről van szó, hanem a drámai ensemble-ről, mert a tervezet szerint az új bérlet legalább is olyan súlyt helyeznének a prózai darabokra, mint az operettre.

Szemben az Unió mozgalomával, Sebestyén Géza változatlanul ragaszkodik a színház bérletéhez és azzal érvel, hogy jogain kívül a budai közönség rokonzenyéje is mellette van. A döntés így a hatóságok kezében van, a főváros urai fogják majd mérlegelni a helyzetet, hogy aztán eldönték ezt a vitás pályázatot.

Öt premier beszámoló

A hét vége különösen gazdag volt bemutatásokban. Csütörtökön egy, pénteken három, szombaton egy bemutatott volt. Dióhéjban foglaljuk az valamennyit.

A waterlooi csata

A Renaissance-Színház Lengyel Menyhért új komédiáját mutatta be, „A waterlooi csatát”, amely bennünket hoz bennünket a jelenhez és közelbe hoz bennünket egy érdekes, háború utáni típushoz, a *határozó amerikai magyarokhoz*. Nines igazuk azoknak, akik Lengyel Menyhért új darabjában csak azt konstataálják, hogy a szerző három órában keresztül jól elszórakoztatja közönségét. Az illusztris szerző többet nyújt a szórakoztatásnál: remekbe véselt figurákat és történelmi grimaszokat mutat be. A színház páradés sextettje — *Hosvay, Somlay, Kabos, Maklary, Basányi, Sugar* — kitünő együttesbe forrt össze.

Kamara színház

Három türekvő fiatal magyar író három egyfelvonásost mutatta be a Kamara Színház. *Thury Lajos* első és jól sikerült színpadi lépése, az „*Örse néni*”, egyszerű és becsülettel színekkel megfestett életkép. *Rákosi Sándi* mélységes művészet méltó hangon szólaltatta meg az irodalmi művet. — *Vitéz Miklós* „Tiszta dolog” című vígjátéka keresetlen

CELLINI ÉZÜST ÉS ARANY
VÁROSI ÜZLET:
IV. KOSSUTHIAJOS-UTCA 5.
MEZETI CASINO ÉPÜLET - TELEFONJÓZS. 214.
BÍRÓ-BACHRUCHLIPÓT-LÖW VILMOS-
IGAZGATÓ.

ÉZÜST ARANY
ÉKSZER ÓRÁK

GYÁRI ÁRON - LEGFŐNYOMÁS KIVITELÉN.

helyzetével és fordulatával és frissen perdőben mutat-
ságnak. **Somogyi Erzsé, Gömöry Vilma, Rózsahegyí és**
Garamszegi nemzeti színház tökéleteséggel ját-
szoltak. — **Ngary Andor, „Gyertya előtt”** címen jó-
zón, deris — Nyárákötét írt, amelynek főszerepeiben **Ró-
sáról Szidi, Somogyi Erzsé, Rózsahegyí és Petrus Sándor**
jelentek meg.

Krizantém

A Városi Színház operettajándékának **Kottow**
és **Beer** bécsi librettisták írták a zenéjét. Nem erőltet-
ték meg megugratk túlságosan. A szövegkönyv
csupa sablon, minden **Kabinyi Ernő** ötletes fordítá-
sára se sokat segíthetett. **Nádor Mihály** muzsikája
annál nagyszerűbb. Csupa finomság, baj és harmo-
nia. **Alpár Gitta** káprázatos hangja, **Sziklai, Ga-
letta, Vigh Manci** és **Molnár Vera** jó játéka megpe-
csélték a bemutató sikerét, amelyben **Fereneczy**
Frigyes és **Stefanidesz** Károly is osztozhat.

Postás Katka

Harmath Imre és **Zerkovitz Béla**, a népszerű
szerzők új operettje hosszú útra indult a Blaha
Lujza Színházban. A meglepően mulatságos, epikéz-
tás szövegkönyv pompás, magyaros muzsikát kapott.
Zerkovitz melódiázolásgalása gondkívüli módon ér-
vényesül és felcélmozdítja a „Postás Katka” négy
vidám és élvezetes felvonását. **Honthy Hanna, So-
mogyi Nusi, Gözse** és **Boross** avatott művészetű biz-
tosítják a kifogástalan előadást.

A tükörfolyosó

Bemutató-nak ez az új műve, amellyel meg leg-
szorgalmasabb kritikusi szertit is bevonnak az irodalmi
szentélybe, a tépelődő férfi problémáját tárgyulja
búles életfilozófiával. Az irodalom mellett a nagy
francia drámaíró nem felejtkezik meg arról se,
hogy mivel tartozik a színpadnak. Dialógusaiban,
hatásában és feszültségében a mű az ifjú, kirob-
banó **Bernstein**ra emlékeztet. A budapesti előadásban
Gombaszögi Frida nemes művésze, mint drágák
székáráját. Felindulásban, vágyakozásában, sikolá-
ban, alázatos önmegtartózkodásában egyformán tökéle-
tes volt. **Varsányi Irén** egy kis szerepben tündököl,
de nagyok voltak a többiek is: **Rajony, Lukács, Béla**
Miklós. A közönség sokajlamul zajos tetszésel fogadta
az előadást és az óvatló nem egyszer nyílt-
színi társakban robbant ki.

* Karácsonyi előadások az Új színházban.
I. **A Király Színházban**: Csütörtök, december 25.
délután: **Arvácska**, este: **Morica grófnő**; péntek,
december 26. délután: **Három a felhőn**, este: **Morica**
grófnő. — II. **A Magyar Színházban**: Csütörtök,
december 25. délután: **Sosföld**, este: **A vörös ember**;
péntek, december 26. délután: **Knock**, este: **A vörös**
ember. — III. **A Belvárosi Színházban**: Csütörtök,
december 25. délután: **Az olasz asszony**, este: **Ki ba-
lája vagyok én**; péntek, december 26. délután: **Ki ba-
lája vagyok én**, este: **Az olasz asszony**. — IV.
A Blaha Lujza Színházban: Csütörtök, december 25.
délután: **Postás Katka**, este: **Postás Katka**; péntek,
december 26. délután: **Postás Katka**, este: **Postás**
Katka.

RÓDLIK
SIK. PING-PONGKÉSZLETEK
FENYKÉPEZŐGÉPEK, LÁTCŐVEK
RADÓNÁL, IV. kerület
Egyetem tér **Vétel, csere**

* A tükörfolyosó. A Gimnase ezidő szerint Pá-
rizs legnépszerűbb színháza. Ott kerül színpa-
ra „A tükörfolyosó” (La Galerie des glaces), nemcsak a
szépségnak, de a legutóbbi éveknek legnagyobb színpa-
dai sikere. Ezt a nagyérdemű színművet, amely
Henry Bernstein eddigi drámaírói munkásságának be-
törtézőse, mutatja be szombaton a **Fipszínház**, **Gombas-
zögi Frida, Varsányi Irén, Cassi Matiska, Lukács,**
Rajony és **Béla** játsszák a „Tükörfolyosó” főszere-
peit.

* „A vörös ember” a **Magyar Színház** döntő
szépség-sikere. A férjtagos bohóckán jövedni komé-
diája. Mindennap zsúfolt ház. Már eddig egy esomó
nagy külföldi színpad szerzte meg előadásra. Es-
térő-estére a dindalmas premier-együttes: **M. Ma-
kay Margit, T. Furay Rozsi, Gombaszögi Ilka,**
Törzs, Z. Molnár, Toronyi, Stella.

* Lengyel Menyhért új vígjátékának hatalmas
sikere, mely már a nyilvános főpróba nyomán is
városszerte elterjedt, impozánsan bonakozott ki a
Renaissance Színház esütörtöki bemutatóján és a
pénteki második előadásán is. A **waterloo** esata
szenzációs millióit, frappans fordulatú ragyogó át-
teteit **nyíltszíni társak folyton ki-kötőre záppadál**
fogadta a közönség, amely a felvonások végén szám-

lalan kihívással ünnepelte az illusztris szerzőt és
a kiváló együttést. **Hoseay Rozsi, Kobost, Szaboly,**
Gellettel, Molnárt, Sogát, Bánóczyt, Baesányi
Paulát, és Nagy Gyulát.

* Szébbnél-szebb magyar dalok gyűjteménye a
Nótás kapitány partitúrája. Kedden hevenőtűdször
adták **Parfás Imre** pompás operettjét a **Fővárosi**
Operettszínházban.

* A Karácsonyi Mesejáték, amely a **Remig-
sance Színház** mutal be a gyermekeknek, ugy mű-
vészi értékben, mint remek kiállításban egyedül
áll minden hasonló kísérlet között. **Íj. Gál**
Mózes mesedarábján, az „**Aranyos-Szörökös**”, **Szi-
bados Béla** zenével december 21-én délután 3 1/2
órákor kerül bemutatásra. Előadások december 23.,
26., 28. délelőtti 11 1/2 órákor. Mérsékelt helyárak.

* Néze meg a hirdetőoszlopokon a **Városi Szín-
ház** helyárait.

* A páratlan sikerű **Marica grófné** a **Király**
Színházban minden este a ragyogó premier-együttes
játssza: **Lomass Jenei, Palya Ilona, Palmany Ilka,**
Kiss Ferenc, Róth, Lotabár, Szebeni, Raskó.

* A **Vígyszínház** szerdai gyermekelőadását nagy
izgalommal várja a kistesnyő világa. A **Hübele Ba-
lázs** körül színpad ragyogó kiállításban és folyas szá-
repositásban. Jegyek mérsékelt áron válthatók.

* **Krizantém**, **Idősi dalok, Egy új Felcseben,**
Parasztbeszél, Bajzások, Cigány szerepel a **Városi**
Színház karácsonyi hetének játékrandjén. Hétfőn,
kedden, esütörtökön, pénteken és vasárnap este a
szenzációs sikerű **Krizantém**, karácsony első napján
délután és szombaton este az **Idősi dalok**, karác-
sony második napján délután **Egy új Felcseben**,
míg jövő vasárnap délután a **Parasztbeszél** és a
Bajzások kerül színpad, míg a jövő het hétfőjén **Ró-
zsahegyí** Kálmánnal és **Molnár Arankával** a **Cigány**
van műsoron.

* A Fővárosi Operettszínház karácsonyi hete is
a **Nótás kapitány** jegyében fog lefolyni. Kedden ad-
ják hevenőtűdször **Parfás Imre** kedvelt operettjét.
Délutáni előadásokul a **D-ostobot** és a **Három gra-
ciót** adják. Szerdán, a szent este után nincs előadás.

VILL. KERÜLET. Rákóczi út 63. VILL. KERÜLET. Rákóczi út 63.

TABARIN

11 TASZERWULT'S 11

A világ legjobb arabcsoportja

és a kíséző szenzációs decemberi műsor

Ma szombaton záróra

5 órákor

* Tízezer tenér dörgő tapsa peccátelt meg a
Krizantém forró sikerét a **Városi Színházban**. A két
előadás tálbas háza ki nem fogott a kacagásból és
a művészi gyönyörűségből s a pompás énekszámokat
sorra újrátálta. Elragadtatva tapsoltak **Alpár Gitta**
csodálatos kóloratúrátűrszvetének, **Vigh Manci** és
Molnár Vera vidám slágeráténelnek, **Galetta Ferenc**
megkapóan színes alakításának, **Sziklai József** min-
den szava harsogó derűltségét, francia-angol-magyar
tanduetjét a szezőn legnagyobb slágerre. **F. Arrigo**
Kornél pedig három ragyogó figurában is ünne-
pelték. Az amerikai revük tündér látványosságával
vetekező kiállításai, a pazar toaletttrévtől, az
ópiumvizió fantasztikus szépségét, a rendezés eze-
nyí trakkjét is zúgó tapsal honorálták s a szerep-
lőket a szerzőkkel együtt viharos ovációk szollították
a vasfúgóny elé. A **Krizantém** e héten hétfőn, ked-
den, esütörtökön, pénteken és jövő vasárnap este
kerül színpad a **Városi Színházban**.

(4, 6, 8, 10) **A MOZGÓKÉP-OTTHON nagy műsora:** (1, 6, 8, 10)
Hogy lesz a leányból asszony? A nagy pillanat (Mártírnő)

Karácsonyra
a legkedvesebb ajándék egy kis láda

4711. Eau de Cologne

* **Waterloo** esata hete a **Renaissance Színház**-
ban. **Lengyel Menyhért** új darabjának döntő sikere,
mely eddig 3 tálbas házában és örösi elvételben
nyíltkozott meg, dománlja a **Renaissance Színház**
karácsony-hetét. A „**Waterloo** esata” minden este
színpad körül, kivéve esütörtököt, amikor délutáni
előadásban kerül színpad rendezés helyarákkal. Csütör-
tökön este **Gyertya** remekműve: a „**Szeretel...**” (**Si-
molyi Mária, Szaboly, Tócsa**), péntek délután a „**Kis**
muszálok”, vasárnap délután a „**Csokolaj meg**” ke-
rül színpad, mindegyiket mérsékelt helyárakkal. Szerda
délután és az ünneppontok délelőtti a **Renaissance**
Színház új gyermekelőadásja, az „**Aranyos-Szörökös**”
kerül bemutatásra.

x Ha a jogszávjávit eseménzeket, az ottani gaz-
dasági változatoktól és vállalkozási lehetőségektől
átlanóan, pontos értesülési akor kapni, ízzesen a
Jugoszlavia legnagyobb és legelőkeltebb lapjára, a
Bácsmagyar Nyelven. Munkatársainak készséggel
küld a kiadványait **Sabotina, Szabauka**.

Nagy karácsonyi műsor az Urániában és a Kamarában

Dinty,
az árvák apja
Jai ezek a gyerekek

* A **Vígyszínház** karácsonyi hetét a **Tükörfolyosó**
és az **Arvácska** előadásai váltakozva töltik be. Dél-
utáni előadásokban a játékrand más kedvelt darab-
jai, a **Török, Imánfalvi, Bányai** kerülnek színpad.
Szerdán este utolsó előadás, délután pedig gyermek-
előadásul a **Hübele Balázs** című vidám látványos-
sági műve.

* **Ki balája vagyok én — Az olasz asszony**. Ez
a két ragyogó sikerű ifjú látványos a **Belvárosi**
Színház jövő heti műsorát. Más vasárnap délután
A **nyíltkozogás** és a **piac** 46-odszor.

* **Postás Katka** sikerétől hangos egész Bud-
pest. **Zerkovitz Béla** a pénteki esti premieren diadál-
talt vonult be a **Blaha Lujza Színház** színpadára. A
nagy siker tényezőit a briliáns muzsika és szikázó
humor, a bűbajosán kedves magyar tárgyú mese és
az eseményszámba menő kiföld előadás. **Honthy**
Hanna elegánsan pótkész postáskisasszonya, **So-
mogyi Nusi** elbűvölően ügyes karcátúrája, **Boross**
Gyula kungató patkósfigurája, **Boross**
Gyula vidám Andor megkapó elgánya és **Rott**
Ilona remek patkóséja, **Gözse Gyula** nagyszerűen
romantikus parasztlányja, **Hósz** Lajos mulatságos
Ferenc vidámán elűlő korszárvos valóban esemé-
nyszámba megy.

Ivory

TOOTH CREAM

fehériti és megóvja a fogak zománcát

Bizalmas!
Látogassa meg egyszer a
Ferdinánd-büffé
emeleti különtermét!

ZENEI

Telefón: 171-37

Budapest V. ker., Váci út 34. szám
(Ferdinánd-híddal szemben)

érdekében is megfontoltak a szükséges intézkedések. A kerületközi szervezet jövőben minden héten ülést tart.

— A Tarul demokrata asztaltársaság a hó 17-én, szerdán este tartotta ezévi felszámoló összejövetelét. Az összejövetelen az asztaltársaság nagyszámú tagjain kívül megjelent *Vászonyi Vilmos* és felesége is, akik *Hajnal Samu* elnök üdvözölt. *Kocsok Sándor* társelnök számolt be az esztendőről és ékes szavakkal számolt be azoknak a működéséről, akik lehetővé tették, hogy az asztaltársaság felszámoló összejövetelét alkalmasból 90 gyermek ruházattal fel a től-falpig. Ezek között első helyen *Ledermann Mór*, a közismert filantróp szerepel, aki úgy természetben, mint anyagilag a legbőkezűbben járult hozzá az az akcióhoz. *Ledermann Mór* válasza után *Vászonyi Vilmos* méltatta az asztaltársaság működésének jelentőségét és eredményeit, majd *Vászonyi Vilmos* mondott köszönetet hosszabb beszédben a *Terezy-mondott Jatekony Nőegylet* nevében is a terezyvárosi kispolgárság emberesztendő munkásságáért. Sajnálatosnak adott kifejezést, hogy másirányú elfoglaltsága következtében nem üdvözölhette a valóban „*lás*” polgárokat, akik a felruházás után vascsort is kaptak az asztaltársaságtól.

— **Rákosi Jenő** a Józsefvárosi (XVII.) Nemzeti Demokrata Pártkörben, Lelőkelően vesp. ünnepély színhelye volt kedden, 16-án a XVII. ép. kerületi Demokrata Kör, **Rákosi Jenő**, a Józsefváros nagy polgárának megjelenése avatta ünnepé a napot, amikor a XVII. választókerület hölgyeinek jóvoltából lehetővé vált, hogy százhusz szegény gyermeket felöltöztetett fel ruházzanak. A felruházás ünnepély keretében folyt le, mely ünnepélyt dr. **Barnac Marcellné**, a felruházás-bizottság elnökszasszonya nyitotta meg. **Rákosi Jenő**, miután meglez szavakkal köszöntötte a megjelent hölgyöket, egy hajvask mese elmondásával véste a gyermekek szívétbe a nap jelentőségét. A publikum lelkesen ünnepelte a magyar nőiségnek nevelőit. Utána **Nadassy Magda** a bájos gyermekprindonnán, majd **Zahler Erzsé** szüneteszen és **Bozó Erzsé**, a Városi Színház tagja járultak művészetükkel az est sikeréhez. **Fűz Aladár** után, akinek ügybuzgatnán nygaban járult hozzá az akció sikeréhez, dr. **Weiler Ernő**, a kör elnöke hálaját és köszönetét fejezte ki mindazon hölgyeknek, akiknek öntelődöz munkája százhusz gyermeket mentett meg a tél minden borzalmatól és szenvedésétől.

— **Belvárosi Demokrata Pártkör.** A **Belvárosi Demokrata Pártkör** vezetősége értesíti a kör tagjait, hogy a kör helyiségének elkészüléseig a Modern-kávéház (Eskü tér) különterme naponta 6 órától kezdve a tagok rendelkezésére áll. Kéri a körtagokat, hogy az időiglenes helyiségről minél nagyobb számban keressék fel.

— **Az Első Bndapesti Asztaltársaság** kedden, 17-én tartotta felszámoló és alakuló összejövetelét a Könyves vendéglőben *Vászonyi Vilmos*, *Brody Ernő* és a Demokrata Párt szanas kiválóságának jelenlétében. *Fleischmann Samu* elnök távollétében *Weiss Jónás* ügyvezető-elnök tartotta beszámolóját, majd *Vajda János* pénztáros tette meg pénztári jelentését. Az asztaltársaság megszépítőinek egyike, *Altman János Fleischmann Samu* megbízásából bejelentette, hogy önkéntesül áron 50 gyermek részére locsát teli ruházatot az asztaltársaság rendelkezésére, az arra rászoruló gyermekek részére, abból az jötekonysági alaphól, mely minden évben az asztaltársaság rendelkezésére áll.

— A Lípótvárosi Demokrata Kör ifjú demokra-

táinak esztendő estü összejövetelén *László György* tartott előadást *Bernard Shaw*ról. Szembállította *Bernard Shaw* szándarabjait a ma divatos sziaműtrissal és képet adott *Bernard Shaw*ról, az emberről.

— **Kultúrtest.** A *Budapest III. ker. Demokrata Társaság* hétfőn, 15-én szepén látogatott kulturéstélyi rendezést, melyen a *Budai Szabadúsg Dalkör* kitévő gárdája működött közre *Kiss Sándor* karugyó hivatott vezénylete alatt, *Max Adl* mndalokat énekelt *Max Gyula* kísérletével. *Korin Lajosné* Ady-verseket szavalt. A kör köthetenként rendezett kulturéstélyei nygaban járulnak hozzá a kör társaséletének fellendítéséhez. A legközelebbi kultúrtest 29-én, hétfőn lesz.

— **Ingyenes tanács jogi és adóügyekben.** A *Józsefvárosi (XIX.) Nemzeti Demokrata Pártkör* jogvédő és adóügyi irodája megalakult és naponta este 6-7 óra között a tagok rendelkezésére áll.

— **Győrsegély a Józsefváros szegényeinek.** A *Józsefvárosi (XIX.) Nemzeti Demokrata Pártkör* a szombat esti társas összejövetel alkalmával a beérkezett ajándéktrágyákat részint árverezés, részint tombola útján értékesítette, az így egybegyűlt jelentékeny összegből győrsegélyt nyújt az erre rászorulóknak.

— **A Lovranna Demokrata Asztaltársaság (Kiváló ucca 22)** december hó 20-án tartotta évzáró közgyűlést, mely alkalommal az asztaltársaság diszleukévé *Benedek János* nemzetgyűlési képviselőt, elnöké pedig *Pollák Arnold*ot választották meg.

— **A Ferencvárosi Kültetki Polgári Kör** t. évi december hó 16-án este dr. *Bárdos János* korelnöksége alatt tisztújító közgyűlést tartott, melynek során egyhangú lelkesedéssel elnökévé *Pakots József* nemzetgyűlési képviselőt választotta meg. Al-elnök lett dr. *Epelein Mária*, főtöké *Pogány Lajos*. Jegyzők *Weisz Béla*, *Neumann Miklós*, pénztáros *Daniel Lajos*, ellenörök *Kerköpoltyi Kálmán*, *Deutsch József*, gazdák *Franó István*, *Soos Miklós*, könyvtáros *Csitrom Mihály*, ügyész dr. *Friedmann Lajos*. A választmány tagjai: *Almási Hugo*, *Anbrus Károly*, *Angyalví Sándor*, *Darvas Gyula*, *Dorzi Dávid*, *Hegedűs László*, *Herz Lajos*, *Homály Kálmán*, *Jantzy József*, *Kardos Jenő*, dr. *Klein Markus*, *Korin Lajos*, *Kohn Gyula* dr. *Leodvai Andor*, *Macskási János*, *Moharoz József*, *Pandula József*, *Reich Jakab*, *Schwarz Arnold*, dr. *Stadler Viktor*, dr. *Steger Béla*, id. *Steger Károly*, *Szabó Jenő*, *Szilárd Károly*, *Tim György*, dr. *Zahler Emil*. A pótválasztmány tagjai: *Csihula Ferenc*, *Galambos László*, *Haber Jenő*, *Hacker József*, *Heinler Rezső*, *Kurz Emil*, *Mészáros Imre*, *Molnár Ignác*, *Szék Alfréd*, *Vajda Zsigmond*, *Waltzer Sándor*. A megválasztottak nevében *Pakots József* nemzetgyűlési képviselő, elnök magas szánnya-

lású beszédben köszönte meg a bizalmat és fogadalmat tett, hogy a kör neemes bürgomanyainak szellemében fog a tisztítár működni, végül összetartásra buzdította a különteki polgárságot. A gyűlés elején ifj. *Springer Ferenc* (tudat dr. *Springer Ferenc* fia) vezetés alatt négyen-ötven egyenoldalúságot akartak szántni, de látva az egybegyűltek egy-séges és ünnepes hangulatát, elváltoztak. Nyilván *Heinrich*-párt megbízásából jártek ott.

— **Az Erzsébetvárosi (XVI.) Demokrata Kör** 21-én, vasárnap tartott elnöki tanácsülésén *Bélagi Ernő* dr. társelnök bejelentette, hogy *Böhm Kálmán* ügyvezető-elnök másirányú elfoglaltsága miatt tisztújítást lemondott. A tanács jegyzőkönyvi köszönetet szarazott *Böhm Kálmán*nak a kör létesítése körül kifejtett működésért. A körben hétfőn, 29-én társascsóra lesz, melyen a Demokrata Párt több vezető tagja is megjelentik.

— **XII. kerületi Nemzeti Demokrata Kdr.** Vasárnap nyílt meg az *Angyalvidi Polgári Kör* új helyisége (Ug ucca 4. szám alatt, D. e. 111) akor rendkívüli közgyűlés volt, amelyen az új tisztítár választották meg. A helyiség ünnepes felavatása t. hó 22-én este 9 órakor kezdődő vacsora keretében fog megtörténni, melyen *Vászonyi Vilmos* és a párt képviselői, a kerületi pártkörök vezetői valamennyien meg fognak jelenni.

SPORT

× **Vivás.** A németek legjobb vívója: *Casimir* fog *Pestre* jönni. *Casimir*nak — különösen kariban — hazájában nincs méltó ellenfele. Nálunk vívandó mecsesi értékes összehasonlításra adnak majd alkalmat kard- és törvívásunk jelenlegi helyzetére nézve.

× **Tör.** A háború óta először ír ki a *Vívószövetség* társapartcsont. Kár, hogy a csapatok négytaguak, mert így megeshetik, hogy nem indul elég csapat és a mérkőzésnek túlságosan hosszúnak lesznek.

× **Az epé** (párbajtor) vívás bevezetését főleg azzal ajánlották, hogy technikájának elsajáttatása igen könnyű. Ez azonban nem áll, mert az epévíváshoz még precízebb, pontosabb *pengevezetés* kell, mint a tör- vagy kardvíváshoz. Főszabálya különben az, hogy a szúrás az egész testen számít. A cél azonban rendezen az ellenfél ökle.

A *Polgárt* nem azért írjuk, hogy több legyen egy újsággal, hanem azért, hogy több legyen egy fegyverrel!

Felölös szerkesztő: **Dr. Hajdu Marcel**
Felölös kiadó: **Zsombor Géza**

Megvettünk
nagy tételben törölruhát és sífón-
árut, melyet karácsony előtt
privát vevőknek
olcsó árban adunk el

200 vég 176 cm széles paplanlepedő vásznon méterje	69.000 K
440 vég sífón női- és férfifehérneműekre méterje	16.900 K
250 vég I. sífón agyneműre méterje	25.300 K
250 vég I. also lepedővásznon méterje	53.500 K
180 vég I. opalbatist méterje	37.500 K

Ajánlatos a vásárló közönségnek a szülkségeit minél előbb beszerezni, mert a tételek eladásá után ezen árakat nem tarthatjuk. Mintákat vidékre küldünk

Belvárosi Vászonáru Rt.
IV, Kammermayer Károly ucca 10

Réz, vasbutor sodrony, ágybetét, gyermekkosz-ik elismert jómínőségénél fogva lezölösobb **Hikker** gyárban, VII. Dolány ucca 6. szám. Telefon *József* 124-12

GÁSPÁR FÜLÖP
Budapest VI, Hungária körút 72. szám
Telefonszámok: 4-68, 39-60, 60-21

Szállít **száraz tűzifát**
7000 kalórián felüli **porosz szenet**
Elsőrendű **retortabükkfaszenet**

házhhoz szállítva, fuvarokban, vagy fát és szenet egy fuvarban. — Vidéki szállításokat vagon-tételekben is eszközöl.

A cég 30 éves jó hírneve biztosítja a szolid árakat, a hiánytalan súlyt, a legjobb minőséget és pontos kiszolgálást!

Háztartási cikkek vásárlás!

Kávéőrölő la. fa vagy lemez- szekrennyel	45.000	1 pár (2 db) angol valódí réz gyertyatartó	65.000
Rezmózsár, fényes közép- nyagság	113.000	1 réz habbüst 24 cm, nehéz	78.000
Réselőző nagy 10. sz. „Rieger”	145.000	6 pár (12 db) valódí Kállai- acél, nikkel evőeszköz	89.000
Vasaló, öntött vagy kovacsolt	60.000		

Király ucca 43 Unger edényházában

Tűz ellen biztos a harcód,
Hogyha veszel **MINIMAX**-ot.
MAGYAR MINIMAX RT.
VI., Rózsa ucca 85. ♦ Telefon: 37-31.

Elismerően legjobb árúit
rendkívüli
Occasio
árakon árúsítja
Uj. Vajda Dezső
Koronaherceg ucca 8

	Ezer koronától
Köpenyekmek	150
Ruha- és koszinmekmek	130
Kockás granitokmek	85
Színes korbat-sonyok	92
Crepe de chineek	135
Japou minion sámben	95
Selyon marocain szmekben	150
Tríkóssyem	140
Mintázott marocain	150

Selyemjudozságok estélyi ruhákra

Brokát- és bélésselymek	100
35 cm széles ruhavason	33
110 .. .. francia grenadin	49
110 .. .. belóssatínok	65
110 .. .. éornagrenadin	37
110 .. .. tallók	33

Sima és mintázott függönytooussorok
Pettyes- és mintázott batiztók 39

Böhm Kálmán
Hordógyár Rt.

TELEFONSZÁM:
148-12 ÉS 129-01

Budapest VI., Szabolcs u. 19

Olcsón és jól vásárolhat saját műhelyünkben készült
legfinomabb **ékszereket,** díszgyertyákat
Keleti és Herbst ékszerészeti, Dohány ucca 33,
a templomnál szemben.
Ékszervétel napi áron, bármily összegig

Legfinomabb kalapok és sapkák

Radványi Jenőnél
Budapest, Baross tér 17. szám

Hírlap **PAPLANOK**
Hírlapok, Brokátból és mintázott vaszmaradékok **nehely- és**
váltópaplanok kiadásait kivételesen már most megkérdezzük
Sándor „Ideal” paplangyár
IV. kerület, Kameramayer Károly ucca 1 (Központi Vasúthoz)

Részletfizetésre

adunk női és férfiszövetet
vászonárut
selymet, női kabátot,
köszön és méret szelet
bárkinél olcsóbban
Princz Sándor divatárúház
VII., Király u. 23. Telefon: József 145-21

Szalai divatkezelőárúház
valódi prima **Frottirtörülközők**
15 cm széles bordárel 6 téle számban 55.000
15 cm széles bordárel 6 téle számban 65.000

STELLA SUTÓPON
Gyár: Bottenhiller-u.46

Bütorszövetek és damasztok,
szőnyegek, futók, csínvatók,
összes készletükben
nagy választékban

VAGO ÉS TÁRSA
Kameramayer ucca 3. Telefon: 202-93

Hálószobák, ebédliők műanyag raktrunkban
melyeknél ismételt
áron kaphatók
VII. Dohány u.62 Löwy Testvéreknél Newyork palotáján szemben

Nagy karácsonyi
vásár!

Saját készítményű férfi- és női
fehérneműek!

Zsúf terling 2 gallérral	105 K
Zsúf terling 2 gallérral, belőve	150 K
1a frakkig, pike mellet	140 K
1a frakkig pike mellet, kögelővel	180 K
Férfi alsónadrág, hosszú	85 K
Férfi hálóing	110 K
Férfi hálóing	135 K
Női himzett ing	38 K
Női himzett nadrág	38 K

Továbbá nagy választék sifon, szövet,
vászon, flanel, szelendő és az
összes ural és divat cikkekben.
Az árak ezer koronában árcédülök!

Polonyi és Török
divatárúház
Budapest, VII., Király ucca 83.
Telefon: József 14-69 szám.

Hálószobákat, ebédliők, nriszobákat, szal-
on- és klubgaratúrákat,
könyha- és díszdobozok, ékszer-
szek, gyermekjátékok árban szál-
li. Sándor Ignác bútorárúháza, Messerffy ucca 13

»PYRAMIS«
MAGYAR FÖLDHIRTÓKOSOK ÉS FÖLÖBÉR-
LŐK KERESKEDELMÉI RÉSZVÉNY TÁRSASÁGA
Budapest, Teréz körút 26
Részvételytőke: 1.600.000,000 K
Halkosztály, Gabonaszáll., Lisz-, vetőmag-, mezőgazdasági
gép-, műanyag-, élelmiszeripari-, műszaki és biztosítási osztály

Reisz Áruház

Király ucca 47 (Csányi u. sarok)

Játékvásárának
további sorozatos reklámciikfei:

	Ezer K-ban
Beszűő baba, alvó, francia, mozdó fatesztel, valódi szempilla, ondolált frizurával, cipő- és harisnyával, 35 cm magas	130
Beszűő baba ugyanolyan kivételben, 60 cm magas	120
Francia alvóbabák mozdó fatesztel, ondolált frizurával, 28 cm	47
Francia alvó baba ugyanolyan kivételben, 39 cm	51
Francia baba egész finom kivételben cipő és harisnyával, 45 cm	130
Francia baba luxus kiállításban, valódi szempillával, fésűlhető hajjal, 50 cm	60
Francia baba luxus kivételben, valódi szempilla, cipő- és harisnyával, 60 cm	300
Karakter-álvó baba fésűlhető hajjal, alvó szemekkel, igen izéles kivételben: 18 cm-es 42 ezer, 23 cm-es 58 ezer, 25 cm-es 80 ezer, 30 cm-es	100
Öltözött karakterbaba, alvó, cipő- és harisnyával, 30 cm-es	78
Öltözött alvóbabák kalap-, cipő- és harisnyával: 25 cm-es 30 ezer, 30 cm-es 52 ezer, 45 cm-es	185
Egész finoman öltöztetett niszőnőbaba, lakúdsiszek is alkalmas, 20 cm	40

Käthe Kruse babák 550 ezer koronától 1 millió koronáig

Hintáló, főmőr keményfából, keményfataipon, díszesen szerszámozva, 90 cm hosszú, 65 cm magas	250
Ugyanaz, 105 cm hosszú, 80 cm magas	350
Beütő dupla hintáló, puha fából, festve	78
Ugyanaz egész erős kivételben, keményfataipon	110
Sport babakocsi, összerúkkható, az egész vasból, fehér színre festve és lakkozva	140
Ugyanaz viaszvaszason ülőpárna és háttámlával, gumikerékkel és nikkelfogóval	250
Ebákocsi, ovalalakú, erős kosárfonású, tafenékel, biciklikerekekkel, ernyővel és feszítővasal	200
Ugyanaz gumikerékkel	250
Babakocsi festett faszekrényvel, viaszvaszason, ernyővel, feszítővasal, egész erős kivételben	250
Gyermekhajtány, egész vasból 150 ezer, 260 ezer	290
Sines vasút, felhúzható masszív mozdonyal, 1 székocsi és 2 Pullmann-kocsival, nagy dobozban	150
Sines vasút felhúzható, 1 mozdony és 1 személykocsival	60
Sines vasút egész nagy mozdonyal és kocsikkal, váltós sínekkel, luxus kivételben	350
Vasépítő-játék (Technico), 27 cm-es dobozban 200 ezer, 40 cm-es dobozban 350 ezer, 45 cm-es dobozban	520

Képfő-szekrény, egész finom, törhetetlen kövekkel, színes mintafüzettel, 00 szám 6000, 1. szám 15.000, 2. szám 20.000, 3. szám 25.000, 4. sz. 40.000, 5. szám 50.000, 6. sz.	60
Perellán játék tea-szerviz, kék meissen minta- val, 4 személyes, 12 darabból	50
Keményfa-épitőszekrény, 38 cm-es örlásdobozban, színes mintafüzettel, cégük reklámja,	170
Képes kirakókocka, 20 cm hosszú papírdobozban	40
Ugyanaz 24 cm-es keményfadobozban	50
Hűdogen zománcozott játékdény, 18 drb egy nagy dobozban felvarruva, reklámciikk	50
Zománé-játékkönyvbaedény, egész masszív kivételben, 12 drb egy 30 cm-es dobozban	50
Ugyanaz nagyobb kivételben, 15 drb egy 36 cm-es dobozban	130
Zománé játék-tesztéslet, 3 személyes, 10 darab- ból, egész finom minőség, 31 cm hosszú do- bozban	78

Tanuló babapárok, finoman öltöztetve, törhetetlen celluloid-féjjel, felhúzható gépezettel, igen érdekes és mutatózó játékszer, mely csak egünknel kapható	75
Játék-automobill, felhúzható jó gépezettel, esukott vagy nyitott karosszériával, 15 cm hosszú	33
Ugyanaz 20 centiméter hosszú	60
Túraautó, egész masszív, nikkelezett kerékekkel, reklámciikk	120
Villamos oktató játék, mely a gyermeket számtani, földrajzi, világtörténelmi, zenel, természetrajzi és egyéb ismeretekre tanítja	110
Mah-Yong, eredeti kínai társasjáték	250

Egész finom

télikabátok és öltönyök **rendelészzerűen ké-**
szítve, karácsonyi melyen leszállított árban:
télikabát 1.300.000 K-ért, zakkköltöny már 900.000
K-ért. Gyermekruha és télikabát 400.000 K-tel.
Saját érdeke Önnek, mielőtt bárhol vesz vagy
rendel, a fent hirdetteit teyekről meggyőződni!

férfi- és úruha árúházában, csak Budapest,
IV., Károly-körút 16. szám, Fióküzlet nincs!

Fodor Testnevelő és Vívóintézete

Specialitás:
gyermektestnevelés!

TELEFONSZÁM: 9-96

IV. Petőfi Sándor ucca 3

Vasbútor, rézbútor

sodronygyűbetelek
Klein Gyul. és Tra-
vasbútorgyárban
Bpest VII. Dob ucca 58

OPERA-ÉTTEREM VI., Andrassy-ut 25

Esténeként **Kozák Gábor** muzsikál
Szerdán, csütörtökön, szombaton és vasárnap **Bucsky-féle**
disznótóros vacsorák
Naponta **Bucsky-féle** ételkülönlegességek és **Bucsky** által főzött
halászlé
A vezeklő-pincében **Bubi énekel**
A felémlelten különörem lakodalmak és társasvacsorákra új tálalul

SZÉKESKESZÉKES rendelő vér- és nemibetegek részére
EZÜST SALVARSAN ŰLTÁZ
Rendelés egész nap. Rákóczi út 32. sz., I. em. 1. Rókusai szemből

LUKÁCS IMRE fogászati rendelője
V. ker., Nádor ucca 20. I. em.
Az összes fogorvosi és fog-
technikai műveletek végzése,
kedvező fizetési feltételek mellett.
Délelőtt 9-től 1 óráig, délután 3-tól 6 óráig
Szegényeknek klinikai rendszerű díjtalan
rendelés. (foghúzás, fogkezelés) kedden
és pénteken délután 4-től 1/2 óráig

Renault autók Reiman
V. Vörösmarty tér 3. Telefon: 148-47 és 141-08

Részletfizetésre órákat, ékszereket
legelőnyösebb HARTENSTEIN ékszerárufőzötte
VIII. Rákóczi út 9. szám

László Vacuum
75-05 71-82
V. Vlagyimir ucca 5. II. Zsigmond ucca 24
Zakari, magán, tv, hűtőszár-
szőnyegeket javít és mos

Karácsonyi vásár
Műbútor, Hátók, Ebé-
őrszobák, kiegészítők és ked-
vező fiz. és írtételekkel is.
Unio Bútoráruház VI. Király ucca 70
Térz. káru tarok

Ezüstárnyár
éztárnyak és evészkész-
gyári árban és rendkívül előnyös fizetési feltételek mellett.
Schleifer Budapesti, VII. kerület, Kuzmecz
ucca 14. szám. Telefon: József 135-28

Háló, ebédlő,
öriszoba, meglepő olcsó árban
ORION, Andrassy út 52. Bejárat Eötvös uccában

Villamos reklámokat készít
Dr. techn. Molnár és Szegő
Budapest VI. Hájós ucca 36. sz. Telefon: 125-88

Nagy karácsonyi vásár Világédegyáruházban Népszínház u. 29
1 kanosó 6 pohárral ... 26.800
6 személyes kristályteliher boroskészlét ... 15.500
6 személyes-kristályteliher vízeskészlét ... 26.800
6 személyes kompókészlét ... 26.000

„UTSAGÜZEM” könyvkiadó és nyomda részvénytársaság, Budapest, VIII., Rókk Sallárd ucca 1.

Mechlovits Ferenc és Társa utóda
Fenyvesi Aladár
Műszaki különlegességek:
Nemez (fűz), csiszoló, jenu-, közsörös- és
polírozó összes anyagok minden célra. Galvanizáló
anyagok és teljes berendezések. Csiszoló-gépek
Főzlet és központi iroda: Ausztriában:
Budapest, Baross u. 47 Wten, Daungasse 1-a
Telefon Jozsef 25-45 Telefon 3339-VI.
Sürgőnycim Poliriz Budapest Sürgőnycim Poliriz Wien

Bucaresti, Strada Smardan 28
Kolozsvár, Str. Maria Regina II

Fióküzletek:
Budapest VI, Vilmos császár út 23. Telefon 118-51.
Miskolc, Arany János ucca 66. Telefonszám 1004.
Szombathely, Erzsébet királynő ucca 43. Tel. 447

URBÁN
SZÉKESKERESKEDELMÉ RT.
BUDAPEST, V., NÁDOR UCCA 17. SZ.
Telefon: 53 40, 53 41, 53-42

SZÁLLIT:
porosz szemet, kokszot, száraz
aprított tűzfát, vagonfételek-
ben, fuvarokban és számkokban

Olcsó szőnyegvásár
Somogyi Lajosnál, Dob u. 22. Holló ucca sarok

Mindennemű
gazdasági gépeket
a legelőnyösebban azonnal
raktárról szállít:

Dénes B. rt. Budapest
Központi iroda:
V, Váci út
98

MINTARANTAR:
Budapest VI, Vilmos császár út 61
SÜRGŐNYCIM: „DEBERT“

Részletre kaphat kedvező
feltételek mellett
Kész férfi-, fiu- és gyermekruhákat
raglón, télikabátot és szőrmekabátokat, térti és női sző-
veleket, bélést, vászont- és mosóruát, férfi- és női cipőket
JUNGREIS SÁNDOR, Király u. 58

Teljes üzletfelosztás
ből az árut külföldön megvásároltam s Budapesten eddig nem létező
bunda- és öltönyvásárt rendezek! Mig a készlet tart, mélyen le-
szállított árban adok el!
Városi bunda szőrmével ... már 2^{1/2} milliótól
Nagy választék nutria, ovossum, vidra, pézma és görény rövid és hosszú bundákban és bőrkabátokban!

Schnur Henrik
VII. ker., Rákóczi út
15

Minden vevő egy nagy színes tányért
Kap Karácsonyi ajándékul

6 személyes tutenkamen teáskészlét ... 138.000
6 személyes ebédlőkészlet girlanddal ... 220.000
1 darab 6-os fűszerkészlét girlanddal ... 45.000
1 pár kávéscsésze, színes, aljával ... 4.800

Műbútorkiállítás!
Úri- és hálozoba különlegességek
Hitelekpeseknek üzleti kedvezmény
TROTZER és WIDDER BUDÓTORPARI RT.
Budapest VII, Wesselényi ucca 18. sz.

Márvány írókészlétek
tálak és hamutartók
Márványáru Vállalatnál
Budapest, VI., Rozsa ucca 51-53
(Király ucca közelében)
Telefon: 77-51
Vidékire is szállítok

Szenzációs olcsóság!
80 cm. széles futószőnyeg 50.000 Ft. Ebedli- és háló-
szőnyegekben nagy választék. **Klein Sándor** kárpito-
kellék-nagykereskedő, Budapest VI, Teréz körút 1/a szám

PAPLANT árban, minőség-
ben, kivitelben
a legelőnyösebben
kaphat **Blaunát, VII, Király ucca 19** az udvarban.

Elsőrangú román import

bükk hasáb tűzfát
vagonfételekben is
azonnal szállít.

PROSYLVANIA RT.
TELEP: JÓZSEFVÁROSI P. U. X. SZAMÚ KAPU
TELEFON: J. 90-72. KÖZP. IRODA: V. NÁDOR U. 21

Legalkalmasabb! Legelőnyösebb!
Karácsonyi ajándék!

Hócipő - női, magasszárú, ti- nom gyapjúbélés- tel ...	265 ezer K	Női sárcipő Reithoffer Wimpassing nyelvec- s, extra la minőség, gyönyörű fa- zabon ...	125 ezer K
Svéd hócipő legelőnyösebb ki- viteben ...	350 ezer K	Férfi sárcipő abszolút megőriz- ható minőség ...	100-125 ezer K
Eredeti Reithoffer magasszárú, ti- nom gyapjúbélés- tel ...	370 ezer K	Eredeti Reithoffer Wimpassing- gyártmányú nyel- vec, extra la mi- nőség ...	150 ezer K
Gyermekhócipő 200-220 ezer K		Gyermek- sárcipők ...	65-75 ezer K
Női sár- cipő kintő minőség ...	88-110 ezer K	Tevesszőr-hálicipő la minőség, álhal- tos borsálpai ...	90-100 ez- er K

Magas csatos hócipők alacsony sárokkal 140,
férfiak részére 160 ezer K
Tornacipők gumittalpall, bivalyborítással vagy vastag vörös
gumittalpall
SCHAFFER-cégnél, Döbrentei tér 4
Telefonszám: 5-71. Kereskedőknek engedélyment
Vidékire utánvétellel. Alapítva 1868